

MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ

FAKULTA REGIONÁLNÍHO ROZVOJE A MEZINÁRODNÍCH STUDÍ

**Sport jako prostředek pro podporu dětského
potencionálu v Jihoafrické republice**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

AUTOR: Vojtěch Šelong

VEDOUCÍ PRÁCE: Ing. Ivo Zdráhal, Ph.D.

Brno 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci: vypracoval samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací.

Jsem si vědom, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně, dne

Podpis

Poděkování

Tímto bych rád poděkoval především vedoucímu práce, panu Ing. Ivu Zdráhalovi, Ph.D za odborné vedení, trpělivost, cenné rady a hlavně důvěru v mou osobu při zdárném dokončení práce. Děkuji také svým příbuzným a blízkým za podporu a ohleduplnost při tvorbě této práce. Dále bych rád poděkoval Fakultě Regionálního rozvoje a Mezinárodních studií za to, že mě v rámci projektu SID vyslala do Jihoafrické republiky.

Anotace

ŠELONG, VOJTĚCH: Sport jako prostředek pro podporu rozvoje dětského potenciálu v Jihoafrické republice. Bakalářská práce. Mendelova univerzita, Brno, 2016.

Tato bakalářská práce se zaměřuje na využití sportu a sportovních aktivit za účelem rozvoje dětského potenciálu v Jihoafrické republice. V práci je zkoumán samotný pojem „dětský potenciál“ a jeho význam, stejně jako vliv sportu na vývoj dítěte. S ohledem na sociální, kulturní a historické vlivy v Jihoafrické republice je v práci předložen návrh rozvojového projektu pro zvýšení dětského potenciálu správnou sportovní výukou ve dvou základních školách, jež se nacházejí ve městě Alice, region Eastern Cape.

Klíčová slova: sport, vzdělání, dětský potenciál, Jihoafrická republika, Eastern Cape

Annotation

ŠELONG, VOJTĚCH: Sport as a way to support development of children's potential in South Africa. Bachelor thesis. Mendel university, 2016.

This bachelor thesis focuses on using sport and sport activities for development of children's potential in South Africa. In this thesis the true meaning of children's potential is examined as well as the influence of sport on children's development. Having regard to the social, cultural and historic influences in South Africa, thesis presents project proposal aimed on development of children's potential through right sport education in two elementary schools located in Alice, Eastern Cape.

Key words: sport, education, children's potential, South Africa, Eastern Cape

Obsah

Úvod	6
1 Rozvoj dětského potenciálu a jeho význam	10
1.1 Dítě a dětství	10
1.2 Lidský potenciál	11
1.3 Vývoj dětského mozku.....	11
1.4 Proč investovat to rozvoje dětského potenciálu?	12
2 Vliv sportu na rozvoj dítěte.....	15
2.1 Role sportu v lidském životě.....	15
2.2 Sport a lidský rozvoj obecně	16
2.3 Vliv sportu na rozvoj dětského potenciálu.....	19
3 Sport a sportovní výuka ve vzdělávacím systému JAR	23
3.1 Základní charakteristika Jihoafrické republiky	23
3.2 Základní historické souvislosti sportu a sportovní výchovy	25
3.3 Současná podoba sportovní výuky v rámci vzdělávacího systému v JAR.....	29
4 Návrh modelové rozvojového projektu.....	32
4.1 Lokalita implementace projektu.....	32
4.2 Analýza problému	35
4.3 Cíl projektu.....	36
4.4 Specifické cíle projektu a návrh vlastního řešení problému	37
4.5 Cílová skupina.....	44
4.6 Zainteresoované strany z cílové země.....	45
4.7 Realizace projektu	46
4.8 Personální zajištění.....	49
4.9 Měřitelné a další výstupy projektu	51
4.10 Udržitelnost projektu.....	56
4.11 Analýza rizik a předpokladů	58
4.12 Shrnutí	59
Závěr.....	60
Zdroje	62
5 Seznam příloh.....	68

Úvod

Význam dětského potenciálu ve světě roste každým dnem, jeho rozvoj je stále více skloňovaným tématem, kterému se často nedostává takové pozornosti, jaké by mělo. Význam dětského potenciálu a jeho rozvoje upevňuje *Úmluva o právech dítěte*, která byla přijata OSN v roce 1989, a která je také nejvíce ratifikovanou mezinárodní úmluvou v historii (United Nations Human Rights, 2001). Úmluva stanovuje občanská, politická, ekonomická, sociální a kulturní zpráva, a chrání tak světovou mládež. Děti jsou obecně považovány za budoucnost národů, a to jak sociální, tak ekonomická. Nejen finanční podpora dětského rozvoje je velmi důležitá, a to jak pro samotného jedince, tak pro celý stát, který tak získává produktivního jedince, jenž může být důležitou součástí ekonomické či společenské budoucnosti dané země.

Jedním ze společenských pilířů rozvoje je sport. Sport je v současnosti vnímán jako způsob zábavy, je to však také styl života, zdravý styl života. Sport však nepomáhá rozvíjet pouze fyzickou stránku člověka, ale také tu mentální. Význam sportu často přesahuje společenská pravidla a dokáže spojovat národy, všechny rasy či každá pohlaví. Tato bakalářská práce se snaží rozbourat nahlížení na sport jako pouze na fyzickou námahu a zábavu, ale také se snaží představit sport jako cestu k rozvoji mladého člověka.

První polovina práce je vnímána jako část teoretická, kde jsou postupně vysvětleny pojmy jako *rozvoj, sport nebo dětský potenciál*. V první části šlo o popsání celé problematiky, stejně jako přiblížení současného stavu sportu a sportovní výuky v dané zemi, konkrétně v Jihoafrické republice. Součástí jsou příklady úspěšného uplatnění sportovní výuky v rámci rozvoje mládeže z celého světa, kde jsou uvedeny konkrétní výzkumy, které doplňují veškeré odborné informace o dané problematice.

Následně práce zdůrazňuje důležitou roli sportu v africkém životě, kde je sport nejen součástí zábavy, ale v některých případech zbraň proti rasové nenávisti. Sport má v Jihoafrické republice velký význam, jeho příznivých účinků na rozvoj dětského potenciálu se však nevyužívá.

V kontextu těchto skutečností je v poslední části práce navrhnout konkrétní projekt na podporu rozvoje dětského potenciálu skrze implementaci nebo zlepšení sportovní výuky na dvou konkrétních základních školách v Jihoafrické republice. V práci je představen konkrétní projektový plán, včetně možných výstupů, cílových skupin či možností následné evaluace. Následuje diskuze ohledně udržitelnosti samotného projektu a představení možných rizik a předpokladů realizace.

Cíl práce a metodika

Cíl práce

Hlavním cílem bakalářské práce je posoudit možnosti využití sportu a sportovních aktivit pro podporu rozvoje dětského potenciálu ve vzdělávacím systému v Jihoafrické republice. Na základě těchto poznatků vytvořit návrh konkrétního modelového rozvojového projektu pro potřeby konkrétní komunity/oblasti.

K dosažení tohoto hlavního cíle byly stanoveny další dílčí cíle:

- Charakterizovat vliv sportu na rozvoj dětského potenciálu obecně a shrnout dosavadní známé poznatky v této problematice.
- Popsat vzdělávací systém v JAR a vymezit postavení sportu a sportovní výchovy v rámci tohoto systému.
- Charakterizovat současný stav sportovní výuky v konkrétní komunitě/oblasti
Zaměřit problémy současného stavu sportovní výuky a na základě těchto poznatků navrhnout řešení v podobě konkrétního rozvojového projektu.
- Vyhodnotit dosažené poznatky a informace a z nich formulovat závěry.

Metodika práce

Naplnění hlavního cíle a dílčích cílů bylo dosaženo postupně v jednotlivých fázích:

1. Fáze První fáze je založena na popisném způsobu poznávání, tedy na deskriptivní metodě. Hlavní náplní bylo představení klíčových pojmů, jako jsou dětský potenciál nebo jeho rozvoj. První fáze vychází hlavně z literárních zdrojů jak zahraničních, tak tuzemských a je důležitým krokem k uchopení problematiky.

2. Fáze V návaznosti na předcházející část, byla popsána role sportu ve společnosti a přínosy sportu k jejímu rozvoji. Dále je popsán význam sportu v Jihoafrické republice, včetně historických souvislostí. Součástí je stručný popis země. Ke zhotovené této části byly použity hlavně internetové zdroje, doplněné o informace a znalosti z konkrétní lokality, které byly získány během měsíční stáže autora. Tato

odborná stáž se uskutečnila v září roku 2014 v rámci projektu SID (*Scholarly Internship in Development Countries*), a to převážně v oblasti Východního Kapska.

3. Fáze V třetí části práce jde primárně o popsání současného stavu sportovní výuky v Jihoafrické republice a role samotného sportu ve školství. K vypracování této části posloužily internetové zdroje, ale hlavně osobní rozhovory v dané oblasti s místní komunitou a místními experty, převážně pak s řediteli škol a vyučujícími z Fort Hare univerzity, na sledovanou problematiku. Součástí je také představení současných rizik a problémů dnešní sportovní výuky nejen v konkrétní oblasti.

4. Fáze Ve čtvrté části práce jde o představení návrhu konkrétního rozvojového projektu zaměřeného na rozvoj dětského potenciálu na dvou základních školách ve městě Alice ve Východním Kapsku. Pro vypracování této části byly stěžejní informace nabitě přímo v konkrétní oblasti projektu, a to primárně díky osobním rozhovorům s místními experty, řediteli a vyučujícími z místních škol a členy lokálních komunit. Tyto rozhovory proběhly v rámci měsíční stáže absolvované v září roku 2014. Výzkum probíhal v oblasti kampusu univerzity Fort Hare ve městě Alice a byl založen na osobních setkáních se všemi zúčastněnými stranami, jež jsou v návrhu projektu zahrnuti. Veškerý výzkum proběhl v oblasti dvou konkrétních základních škol nedaleko Fort Hare univerzity.

5. Fáze Poslední část bakalářské práce je zaměřena na shrnutí všech poznatků a výsledků. Pro dokončení bakalářské práce a sepsání kompletního závěru byly základem nejen poznatky získané při sepsování práce, ale také obhajoba SID stáže před mezinárodní komisí v roce 2014. Názory všech expertů na danou problematiku byly vzaty v potaz a zahrnuty do finální verze této práce.

1 Rozvoj dětského potenciálu a jeho význam

1.1 Dítě a dětství

Najít jednu přesnou definici pojmu *dítě* je opravdu velmi složité. Přijatelných definic je mnoho, což dělá tento pojem poměrně těžko uchopitelným. S pojmem dítě se operuje v různých vědních disciplínách, kde v každé vědní disciplíně je jeho definice specifická.

Jan Průcha (2008) definuje pojem dítě jako lidského jedince od jeho narození až po období puberty (adolescence). Podle některých pojetí je za dítě považován i jedinec v prenatalním období, tj. i před jeho samotným narozením.

Dětství je stejně jako dítě, těžko uchopitelným pojmem. Obecně se dětstvím rozumí období člověka, které trvá od jeho narození, po období adolescence, tedy do jeho patnácti let. Dětství je klíčovým obdobím pro rozvoj člověka, a to jak emocionálním, tak intelektuálním, tělesným, jazykovým či sociálním. V tomto období působí na lidského jedince mnoho faktorů, jako jsou přátelé, školní a rodinné prostředí či okolní prostředí vůbec. Tyto faktory průběžně formují člověka a jeho rysy. Zmíněné faktory působí na člověka v rozdílné míře a intenzitě. Obecně rozdělujeme sedm fází lidského vývoje v dětství:

- 1) Novorozenecké období - první měsíc života
- 2) Kojenecký věk - přibližně rok života
- 3) Batolecí věk - od 1. do 3. roku života
- 4) Předškolní věk - od 3. do 6. roku života
- 5) Období školní znalosti - od 6. do 7. roku života
- 6) Nižší školní věk - od 6. do 11. roku života
- 7) Období adolescence - od 11. roku do 15. roku života (M. Vágnerová, 2000).

Velmi důležitou fází prochází lidský jedinec v období nástupu do školy, kdy dítě získává novou sociální roli ve společnosti (žák). Každé období se vyznačuje jiným průběhem a jiným způsobem edukace jedince.

1.2 Lidský potenciál

Za lidský potenciál lze obecně označit soubor předpokladů každého člověka, jež mohou být v průběhu jeho života rozvíjeny. V případě, že jsou všechny předpoklady a dispozice daného člověka rozvíjeny správně, představují, čeho může být daný jedinec schopen. Palán (2014) definuje lidský potenciál jako „*strukturovaný soubor dispozic a předpokladu člověka k výkonu činností. Složky lidského potenciálu bývají členěny následovně: potenciál zdatností, kvalifikační, hodnotově orientační, socializační, kreativní. Kvalita a kvantita lidského potenciálu bývá považována za základní složku společenského bohatství.*“

1.3 Vývoj dětského mozku

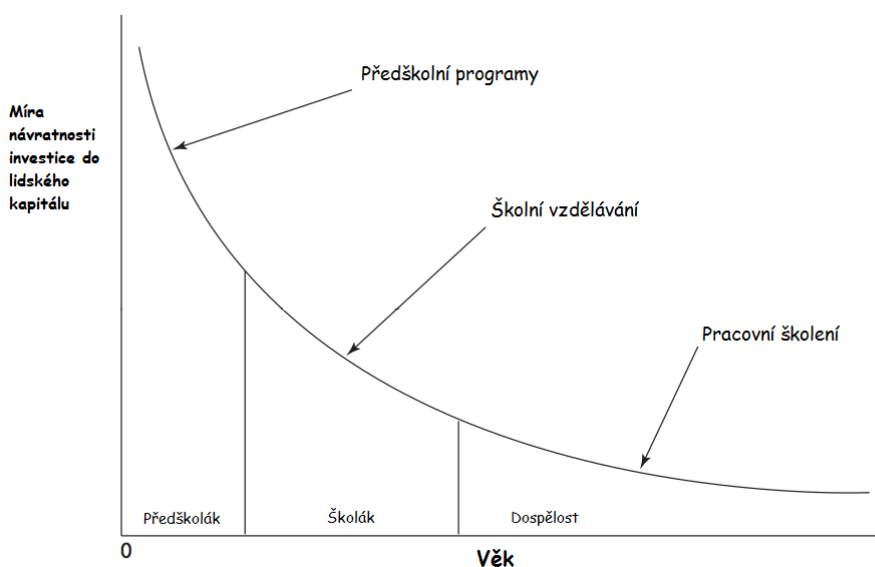
Lidský mozek je velmi bohatý na neurony, obvyklý novorozenec jich má v mozku přibližně 100 miliard. Tento počet neuronů zůstává po dobu života jedince neměnný, jelikož nervové buňky nemají schopnost množit se, čímž se liší od ostatních buněk v těle. Člověk se samozřejmě během života stále vyvíjí, období největšího rozvoje lidského mozku probíhá právě v dětství. Během vývoje člověka nervové buňky stále rostou a sílí, a rostou na nich také krátké výběžky neboli dendrity. Díky dendritům, které přijímají informace od sousedních neuronů, dochází ke zvyšování počtu synapsí, jež vznikají propojováním nervových buněk. Těchto synapsí má každý novorozenec velmi málo, jejich počet se však zvyšuje postupným formováním člověka a vzniká tzv. nervová síť, která je pro každého člověka velmi důležitá. Čím větší má každý jedinec nervovou síť, tím větší má mozkovou kapacitu. (J. Brierley, 1996)

Zdeněk Matějček (2007) tvrdí, že synapse se nejlépe tvoří v prvních 10 letech života, největší potenciál má dítě v prvních 3 letech. Toto období se označuje jako „*okno příležitosti*“. V tomto období tvorba synapsí je rychlejší než jejich zánik a dochází k ní díky vnější stimulaci. Tvorba synapsí je závislá na získávání informací z vnějšího prostředí, stejně na množství těchto informací. Dětský mozek vnímá, stejně jako mozek dospělého člověka, vnější okolí svým pěti základními smysly, proto je možné dětský mozek stimulovat již od raného věku.

1.4 Proč investovat to rozvoje dětského potenciálu?

Děti jsou obecně považovány za budoucnost dnešního světa. Jejich důležitost si uvědomoval také bývalý jihoafrický prezident a jeden z nejinspirativnějších postav moderních dějin, Nelson Mandela, který jednou řekl: „*Naše děti jsou kámen, na kterém bude postavena naše budoucnost, jsou největší předností našeho národa. Děti budou vést náš národ, tvořit naše národní bohatství, starat se a chránit náš lid.*“ Mandela byl inteligentní vůdce, jenž si plně uvědomoval význam investic do edukace či rozvoje mladých lidí. Obecně bylo dokázáno, že čím dříve je dětský potenciál rozvíjen, tím větší míra návratnosti můžeme u daného jedince sledovat. (Obr. 1.) Mnohé studie prokázaly význam investic do dětského potenciálu a je třeba si také uvědomit, že přínosem není pouze rozvoj mladého člověka, ale také rozvoj celé společnosti, jelikož děti se postupem času stávají produktivními jedinci, nejen z ekonomického hlediska.

Jak již bylo zmíněno, investice do dětského rozvoje se neodrážejí jen na výsledcích samotného jedince, ale také celé společnosti. Rozvinutý potenciál u dětí se projevuje v lepších školních výsledcích či lepším kognitivním rozvoji, dále mají jedinci s rozvinutým potenciálem vyšší zaměstnanost a očekávají se u nich i vyšší příjmy. Se

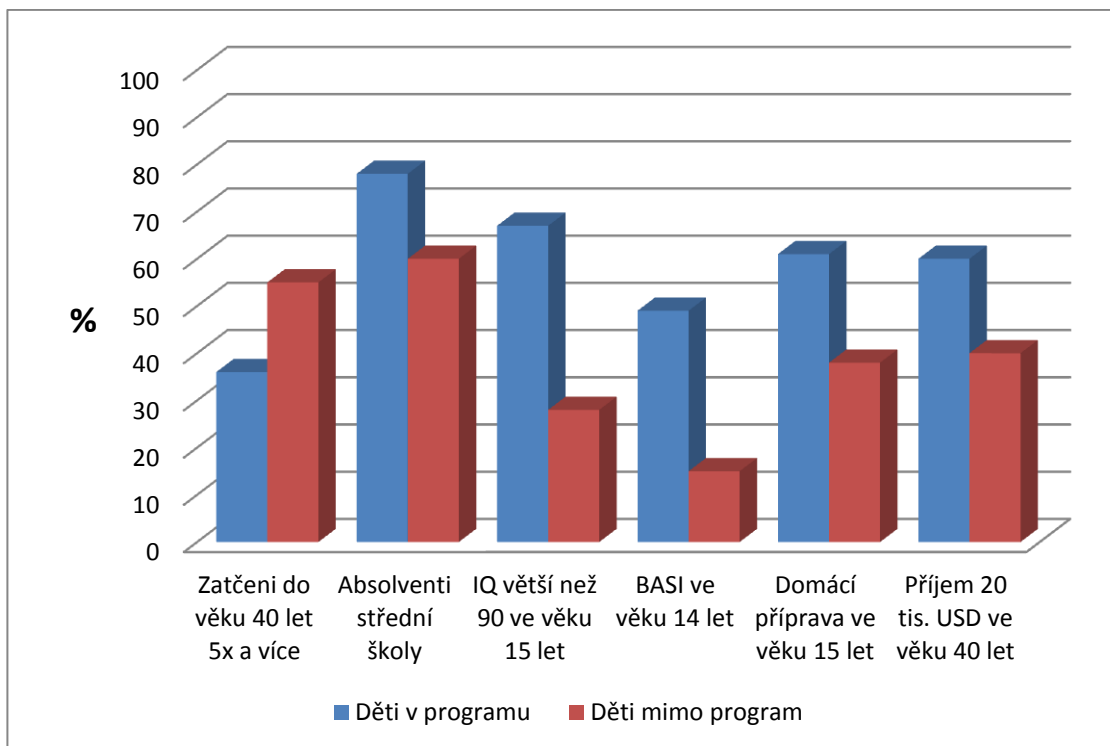

Obrázek 1: Návratnost investic do lidského kapitálu (Carneiro & Hackman, 2003)

zaměstnaností souvisí ony společenské dopady dětského rozvoje, kdy tito jedinci jsou méně závislí na sociálním zabezpečení, dále lze hovořit o menší míře užívání drog a alkoholu, větších šancí na úspěšně absolvované studium či menší míře kriminality. Tyto důsledky se samozřejmě dotýkají samotného státu, a to hlavně ve veřejných výdajích na boj proti zločinu, ústavy pro závislé na omamné látce či alkohol, naopak stát zaznamenává vyšší ekonomickou aktivitu díky většímu počtu pracujících lidí, kteří navíc platí daně. (S. Naudeau, 2010)

Pravděpodobně nejznámějším důkazem o návratnosti investic do lidského potenciálu je americký projekt z roku 1962. Autory projektu HighScope Perry Preschool, jež probíhal v americkém státě Michigan, jsou psychologové Jean Piaget a Johny Dawey. Součástí projektu bylo poskytnutí dvouletého programu na rozvoj dětského potenciálu dětem z nízkorozpočtových rodin ve věku 2 až 3 let. Piaget a Dawey zřídili také kontrolní skupinu, jejíž součástí byly děti, které do programu nebyly zahrnuty. Výsledky jedinců z obou skupin byly sledovány padesát let a jsou znázorněny v Obr. 2. Výsledkem pozorování bylo zjištěno, že míra návratnosti se pohybuje kolem 18%, kdy na každý investovaný dolar byl zjištěn výnos 16,14 dolaru. Díky pozitivním důsledkům, jako nižší kriminalita či vyšší výdělky v zaměstnání, byl zjištěn větší přínos projektu pro veřejnost než pro samotného jedince, a to kolem 12,9 dolaru na jeden investovaný dolar. (N. Rees, 2012)

Positivní účinky podpory rozvoje dětského potenciálu jsou výrazné i v rozvojových zemích, a to dokonce ve větší míře, než u dětí se stabilním zázemím, což dokazuje projekt PIDI, jež byl realizován v jižní Americe, konkrétně v Bolívii. Autory projektu Programa de Desarrollo Infantil Integrado je profesor univerzity v Amsterdamu Jaques van der Gaag a bývalá expertka Světové banky Yee-Peng Tan, kteří tímto projektem odhalili důležitá fakta, jelikož srovnával přínos investic do rozvoje dětského potenciálu u dvou sociálně silných skupin. U skupiny sociálně silnějších dětí byl přínos investic mezi 1,38 až 2,38 dolaru na jeden dolar. U sociálně slabší skupiny byl pozorován patrný rozdíl, kdy u chudších dětí byl poměr mezi výnosy a náklady 2,07 až 3,06 ku jedné (J. Gaag a Y.P. Tan, 1998). PIDI projekt však není jediným projektem, který dokazuje pozitivní vliv investic do rozvoje dětského potenciálu v rozvojových zemích.

Obrázek 2: Ukazatele vlivu podpory dětského potenciálu projektu HighScope Perry Preschool.
 Pozn. BASI (Basic Achievement Skills Inventory (Zdroj: Schweinhart, 2005)

Mezi další projekty, které potvrzují zmíněná pozitiva, jsou například projekt *Cognitive Development Among Young Children in Ecuador* od dvojice Ch. Paxson a N. Schady, a další.

Dětství je pro formování člověka to nejdůležitější období v životě. Význam do dětského rozvoje je značný, dost často však opomíjený. Ze správného přístupu k rozvoji dětského potenciálu těží celá společnost, a to z hlediska jak ekonomického, tak sociálního. Nezapomínejme, že děti jsou budoucnost naší civilizace a zanedbání jejich rozvoje může mít neblahý dopad na celý stát. V této oblasti zaostávají rozvojové země, které mají obecně velmi špatný přístup k rozvoji dětského potenciálu, a kvůli tomu v rozvojových oblastech žije na 200 milionů dětí, které nedosahují svého potenciálu. Dětství je však zároveň období, kdy je jedinec nejzranitelnější a nejvíce citlivé vůči okolnímu světu. Dospívající jedinec se v této fázi života může setkat se stimuly, jež ho mohou poznamenat do konce života. Správná stimulace dětského

potenciálu je tedy velmi důležitá. Obecně však můžeme investice do rozvoje dětského potenciálu považovat za klíčový krok k udržitelnému rozvoji v budoucnosti.

2 Vliv sportu na rozvoj dítěte

2.1 Role sportu v lidském životě

Sport jako pojem má hned několik definicí. Podle Oxford Dictionaries (2013), je sport aktivita, jež zahrnuje fyzickou námahu a dovednost, ve které jednotlivec nebo tým pro zábavu soupeří proti ostatním jednotlivcům či týmům.

Tradice sportu sahají hluboko do historie lidstva. První známky o sportovních kláních byly vyobrazeny již na jeskynních malbách. Důkazy byly nalezeny například na jeskynních malbách v provincii Bayankhongor v Mongolsku, jež pocházejí z Neolitického věku, a pocházejí tak období kolem 7000 let př.n.l., a na kterých lze vidět zápasící muže obklopené fanoušky (J. Hartsell, 2011). Velmi populární byl sport také ve starověkém Egyptě, kde byly velmi populární sporty jako zápasení, skok daleký, plavání či vzpírání, ale i mnohé míčové hry, což bylo vysledováno z nalezených monumentů pro faraóny. Egypťané dále provozovali sporty jako hod oštěpem, skok vysoký či jakousi verzi kulečnicku. Tyto nálezy jsou staré přibližně dva a půl tisíce let (Wikipedia, 2005).

Obrovské popularitě a významu nabýval sport jako takový v Řecku, kde fyzická zdatnost a síla měla velký význam co do postavení ve společnosti. Ve starověkém Řecku také vznikla událost, kterou ctíme dodnes, a to jsou Olympijské hry, jež se v Řecku začaly pořádat přibližně před 2700 lety. První Olympijské hry byly uspořádány v roce 776 př.n.l., a to jako součást náboženského festivalu na počest boha Dia. Olympijské hry se dodnes konají každé čtyři roky a v dnešní době je můžeme označit za nejprestižnější sportovní událost na světě (BBC, 2014).

Sport hrál a stále hraje důležitou roli v našem všedním životě pod dobu několika staletí. Milióny lidí po celém světě mají zálibu ve sportech a hrách, jež nás nejen že udržuje fit a v dobrém zdravotním stavu, ale také lépe disciplinované a organizované, což jsou

faktory, které se u lidí projevují ve společnosti. Sport nám přináší mnohá potěšení, dělá nás silnějšími a prodlužuje náš život. Co je však dnes obzvlášť důležité, sport dokáže spojovat lidi jiného náboženství, jiné sociální skupiny či jiné rasy a pohlaví (Studopedia, 2014).

2.2 Sport a lidský rozvoj obecně

Fyzická aktivita či sport jsou, jak je známo, pro člověka velmi důležitá z hlediska zdravého životního stylu, zdravotního stavu či rozvíjení pohybových dovedností. Spousta studií však dokazují, že fyzická aktivita pozitivně ovlivňuje nejen mozkovou činnost, ale také zdraví celého mozku obecně.

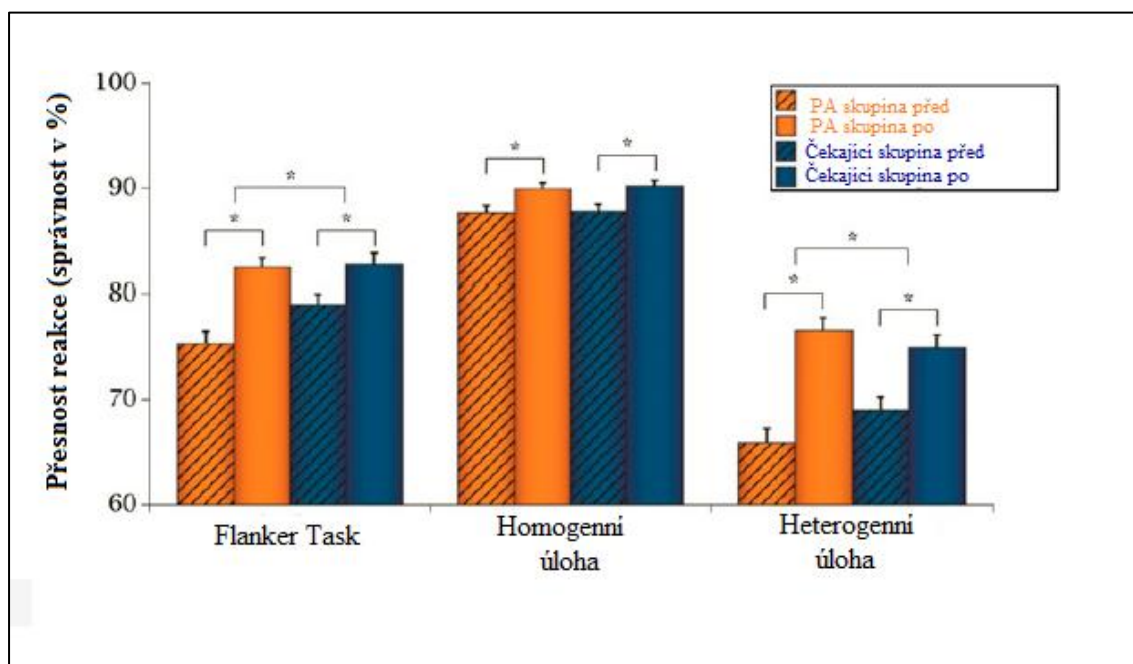
Podle neurologa Charlese H. Hillmana je fyzická aktivita velmi přínosná pro kognici¹ během rané a střední části lidského života a může pokračovat v ochraně mozku proti ztrátě kognitivních funkcí v pokročilém věku. U starších lidí sportovní aktivita zlepšuje rychlost a přesnost reakcí. Fyzická zátěž u starších jedinců dále slouží jako prevence proti demenci nebo různým chorobám, jako je například Alzheimerova nemoc (ScienceDaily, 2006).

Doktor Charles Hillman z univerzity v Illinois v roce 2006 zveřejnil poměrně známý výzkum na téma vlivu fyzické aktivity na dětský mozek, který probíhal přibližně 9 měsíců a účastnilo se ho přibližně 475 dětí ve věku 8 až 9 let, které byly rozděleny do dvou skupin. Děti obou skupin však nejprve prošly sérií testů, které byly zaměřeny na jejich fyzický stav, IQ a základní kognitivní dovednosti. Tyto dovednosti Hillman rozdělil do tří testů - prvním testem zkoumal pozornost dětí (tzv. flanker task), kdy děti pozorovaly řady ryb, které byly otočené různým směrem. Děti následně měly co nejrychleji dvěma tlačítky označit, kterým směrem míří prostřední či označená ryba. Další dva testy zkoumaly kognitivní flexibilitu (color-shape switch task), kdy měly děti před sebou prezentovány různé tvary (čtverce, trojúhelníky, atd.) v různých barvách. Cílem bylo zjistit, čeho si děti všimnou dříve, zdali barvy či obrazce (tento test byl

¹ Kognice: souhrn operací a pochodů, jejichž prostřednictvím si člověk uvědomuje a poznává svět i sebe samého (slovník-cizích-slov.abz.cz)

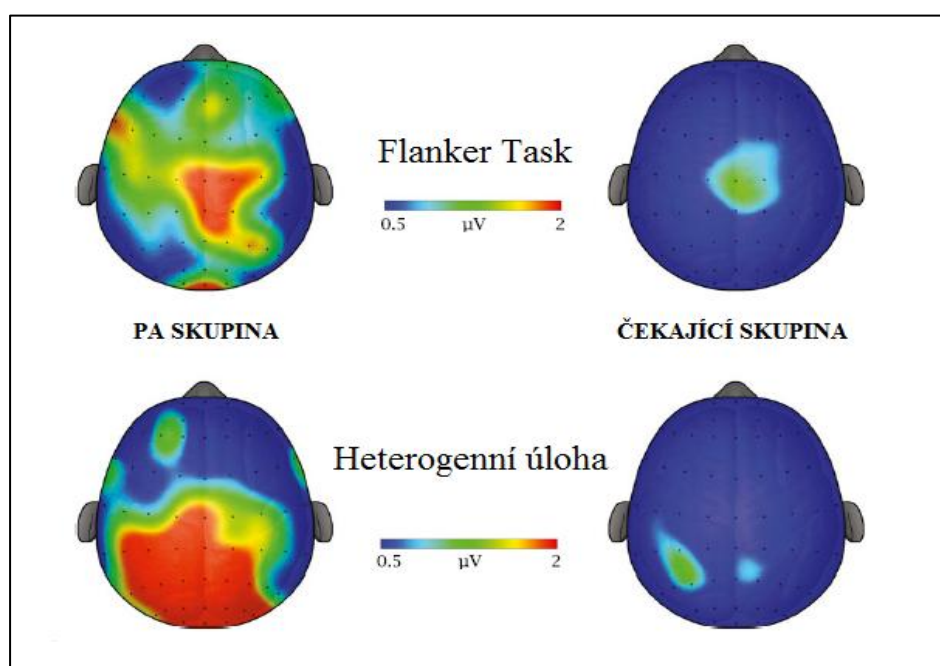
označen za homogenní). Druhá část zkoumání kognitivní flexibility byla označena za homogenní, kdy měly děti za úkol změnit své rozhodnutí z heterogenní části na jiný tvar či barvu. V průběhu těchto testů byla u dětí monitorována jejich mozková činnost. Děti byly rozděleny do dvou skupin - PA (Physical Activity) skupina se skládala z dětí, které v průběhu výzkumu absolvovaly pravidelnou fyzickou zátěž (skupinové hry založené na pohybu), druhá skupina, tzv. čekající, byla tvořena dětmi bez přidané fyzické zátěže (Ch. Hillman, 2006).

Výzkum doktora Hillmana přinesl řadu zajímavých poznatků. Podle očekávání byl u PA skupiny vyzorován lepší fyzický růst a rozvoj než u čekající skupiny, i když zlepšení bylo vyzorováno v obou skupinách. Zlepšení u obou skupin bylo zaznamenáno také u přesnosti reakcí, u PA skupiny bylo toto zlepšení znovu výraznější (o 3,2%). Výsledky již zmíněných tří testů nebyly jednostranné. Znovu byl zaregistrován posun u obou skupin, u homogenního testu však bylo větší zlepšení u kontrolní (čekající) skupiny, i když jen nepatrně (viz. Obr.3). Hillmanův tým tak dokázal potvrdit, že sportovní aktivita u dětí opravdu zlepšuje rozvoj dětského mozku, stejně jako fyzické stránky jedinců. Důležité je také zmínit, že čím větší byla na projektu účast, tím větší byl zaznamenán růst zmíněných indikátorů (Ch. Hillman,2006)

Obrázek 3: Výsledky testů kognitivní flexibility (Zdroj: Ch. Hillman, 2006)

Charles Hillman (2006) dále potvrzuje poznatky neurologa Kraffta, který uvádí, že fyzická zátěž zvyšuje aktivaci a zlepšuje funkci limbického systému mozku, který se stará o paměť. Dále Hillman zmiňuje, že u prvního zmíněného testu (flanker task) měly sledované děti PA skupiny stejnou intenzitu a vzor mozkových funkcí jako mají studenti vysoké školy. U čekající skupiny tyto poznatky vyzorovány nebyly. Hillman prováděl topografické snímky mozkové aktivity u sledovaných dětí. Ze snímků lze jasně vyvodit enormní vliv fyzické aktivity na intenzitu mozkové činnosti (viz. Obr. 4) (Ch. Hillman, 2006).

Obrázek 4: Topografické snímky mozkové činnosti u sledovaných jedinců. Vlevo skupina podstupující pravidelnou fyzickou aktivitu, vpravo kontrolní skupina. (Zdroj: Ch. Hillman, 2006)

Pro

mentální růst dítěte je klíčovou aktivitou učení. Tento proces učení nastává díky komunikaci neuronů, které mezi sebou vysílají elektrické signály (vzruchy). Celý proces předávání informací jednoho neuronu druhému je možný díky třem hlavním neuropřenašečům - *serotoninu*, *dopaminu* a *noradrenalinu*. Každý z těchto látek má v těle jinou funkci, musí však jejich množství být vyrovnané. Větší či menší množství jedné či druhé látky může v těle způsobit chaos. A právě díky sportu sami pomáháme tyto neuropřenašeče držet v rovnováze, a jsme se tak schopni učit. Další chemická

látka, která přímo ovlivňuje učení člověka, je tzv. BDNF protein (Brain-Derived Neurotropic Factor).

Tento protein hraje v učení tyto klíčové role:

- a)** Pomáhá vytvářet nové neurony v mozku
- b)** Zvyšuje slučivost a sílu propojení mezi dvěma neurony při učení
- c)** Pomáhá zpevňovat a posilovat neurony a zabraňuje poškozování buněk (to je důležité proti nemocem jako Alzheimerova choroba, aj.)

BDNF protein hraje jednu z hlavních rolí nervového systému člověka. Díky němu má člověk lepší paměť, je schopen se lépe učit a lépe myslet (J. Duvall, 2014).

2.3 Vliv sportu na rozvoj dětského potenciálu

Sport však nepodporuje rozvoj pouze lidského mozku, ale mnohem více důležitých oblastí života každého jedince. Slavný trenér amerického fotbalu Vince Lombardi jednou řekl: *„Lidé, kteří spolu spolupracují, budou vyhrávat. Ať už proti komplexním fotbalovým obránám, tak v životě.“* (BrainyQuote, 2001). Z tohoto slavného výroku můžeme vycházet při následných analýzách dalších pozitivních přínosů sportovních aktivit na člověka. Přínosy najdeme jak v morálce, tak v psychice, intelektu či sociální komunikaci.

Participace ve sportovním zápolení je již dlouhou dobu spojována s několika pozitivními indikátory rozvoje člověka, včetně zlepšení sebevědomí, sociálních dovedností, akademických výsledků, dosahování cílů či řešení problémů. Samozřejmě nesmíme zapomínat na zlepšení fyzické zdatnosti (N. Holt, 2011). JL Fraser-Thomas, J Côté (2005) charakterizují psychologický a emoční přínos sportu tak, že sport a fyzická aktivita nabízí mladým lidem nové výzvy a zábavu, zatímco zvedá jejich sebevědomí a snižuje stres. Dále uvádějí studie, které dokazují, že participace v pravidelných mimoškolních aktivitách vzbuzuje u mladých lidí větší spokojenost se životem, dokonce čím více jsou tyto aktivity strukturovány, tím větší spokojenost v mladých

lidech vyvolává. Vzhledem k tomu, že obecná spokojenost v životě je považována za hlavní stavební kámen kvalitního lidského rozvoje, jsou tyto poznatky jen zdůrazněním významu sportovních aktivit v životě. Sami autoři uvádí také vlastní výzkum studentů pátých tříd malé základní školy, kdy u dětí zaznamenávali jejich denní participaci ve sportovních aktivitách v průběhu dvou dnů, kdy samotné děti měly hodnotit tyto dny z hlediska toho, jak moc je baví. Zatímco žáci, kteří se účastní sportovních aktivit, označili hned 45% jejich dne jako velkou zábavu, žáci, kteří nesportovali, se bavili pouze 8% dne. Sport tedy velmi výrazně pomáhá dětem k spokojenějšímu a zdravějšímu životu.

V roce 2011 bylo vydáno systematická recenze výzkumů z období mezi léty 1990-2012, jež byly zaměřeny na téma sociálních a mentálních přínosů sportu u člověka. Autoři prošli na 3668 výzkumů, jejich kritéria splnilo 30 z nabízených výzkumů, které poté recenzovali. Recenzované výzkumy se prováděly převážně v severní Americe, ale také v Portoriku či Švýcarsku. Vybrané publikace měly jak kvalitativní, tak kvantitativní charakter a zaměřovaly se na mládež od 8 do přibližně 20 let, některé výzkumy byly zaměřeny na rodiče sledovaných dětí. Výzkumy zahrnovaly obě pohlaví. Cíle sledovaných výzkumů byly různé, nejčastěji se samozřejmě jednalo o zjištění vlivu sportovních aktivit na psychologický rozvoj mládeže, další ale zkoumaly například na spojení sportovních aktivit se sebevražednými sklony mladých lidí nebo rozdíl mezi týmovou sportovní aktivitou a sportovní aktivitou jednotlivců z hlediska sociální komunikace. Recenze přinesla očekávané výsledky. Každý z těchto výzkumů potvrdil pozitivní vliv sportu na psychologickou a sociální stránku sledovaných jedinců. Můžeme mezi nimi najít přínosy jako: zvýšené sebevědomí, mentální zdraví, sebeovládání, zlepšená spolupráce, sociální vztahy s jinými žáky, vyučujícími či rodiči, zlepšené chování, menší míra sebevražedných sklonů či depresí, lepší řešení a překonávání konfliktů a překážek či větší psychická odolnost. I když se však vybrané studie zaměřovaly hlavně na mimoškolní sportovní aktivity, obecně se spíše jednalo o výzkumy ohledně týmových sportů, spíše než u sportů individuálních (R. Eime, J. Young, J. Harvey, M. Charity, W. Payne, 2013).

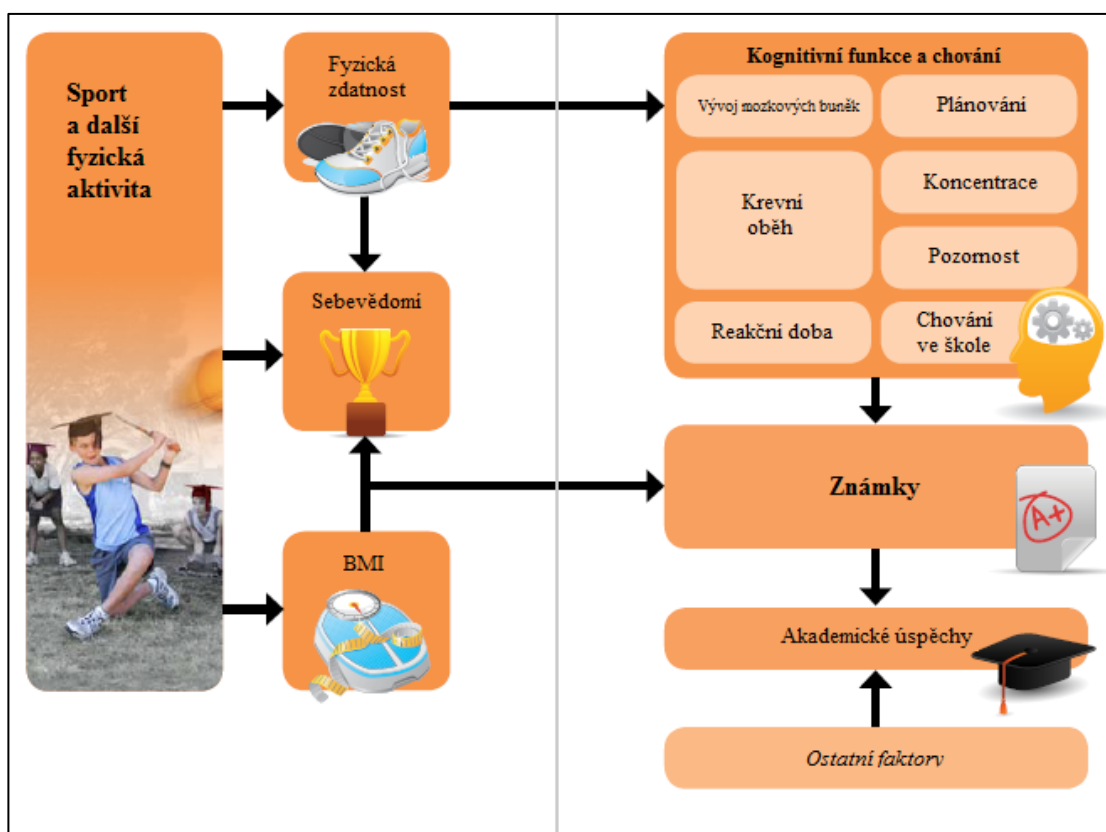
Přínos sportu u rozvoje dětské osobnosti mnohdy potvrdili také rodiče. Na jejich zpětnou vazbu se ve svém výzkumu zaměřil N. Holt, který sbíral data u 35 rodičů a dětí, dohromady ze 17 rodin. Účastníci projektu byli z Kanady, Afriky, Blízkého východu, ale i Asie a východní Evropy. Výzkum probíhal pomocí rozhovoru, které prováděli dva školení výzkumníci, kdy každý z nich zpovídal pouze jedno dítě nebo jednoho rodiče. Rozhovor se skládal ze série otázek, jako například: „*Jak dlouho vaše dítě dělá sport?*“ nebo „*Jakou sociální dovednost si myslíte, že se váš syn/dcera ve sportu naučil/a?*“ Po zanalyzování všech rozhovorů byly publikovány výsledky, kdy naprostá většina rodičů na svých dětech viděla vývoj k lepšímu, a to jak v oblasti chování, tak v komunikaci či dokonce akademických výsledcích. Stejnou reakci měly i samotné děti, které se naučily pracovat v týmu, zodpovědnosti či následovat lídra či dokonce se lídrem stát. Děti, stejně jako rodiče, navíc ocenily setkávání nových lidí (spoluhráčů, vrstevníků), překonávání nových výzev či překážek, což je může pomoci připravit na dospělý život ve společnosti (N. Holt, 2011).

Sportovní aktivity podle mnoha výzkumů podporují také lepší akademické výsledky. Studií na toto téma byly publikovány a prováděny po celém světě, velká většina z nich prokazuje pozitivní spojení mezi participací studentů ve sportu a jejich akademickými výsledky. Většina těchto projektů je prováděna na univerzitách či středních školách, kdy se u studentů zaznamenávají jejich akademické výsledky před i po pravidelných sportovních aktivitách, které zpravidla trvají po dobu výzkumu. Závěry z těchto projektů byly:

- U zavedení sportovních aktivit po dobu dvou let bylo u studentů sledováno jasné zlepšení v matematice.
- Průměrný akademický skóre bylo výrazně vyšší u studentů s větší fyzickou aktivitou, než u studentů kontrolní skupiny (bez sportovních aktivit).
- Větší energetický výdej u aktivit mimo školu se projevilo na lepších výsledcích testů.

- Čtení s porozuměním textu se podstatně zlepšilo, když mu předcházelo 20 minut svižné chůze na běžeckém páse.

Mezi další poznatky z vybraných výzkumů patří například: studenti vyvíjející větší fyzickou aktivitu měli lepší přístup k překonávání překážek, účast v týmových sportech byla přímo spojena s vyšším akademickým průměrem, bylo nalezeno přímé spojení mezi akademickými výkony, sportovní aktivitou a BMI studentů (K. Martin, 2010).

Obrázek 5: Pohybem k učení: Teoretické spojení pohybových aktivit, kognitivních dovedností a akademických výsledků (Zdroj: K. Martin, 2010)

3 Sport a sportovní výuka ve vzdělávacím systému JAR

Obrázek 6: Jihoafrická republika - JAR (Zdroj: www.bluebird-electric.net, 2014)

3.1 Základní charakteristika Jihoafrické republiky

Jihoafrická republika je považována za jeden z nejvyspělejších států afrického kontinentu, ne-li dokonce nejvyspělejší. Na HDP celé Afriky se podílí až jednou pětinou, což z JAR dělá ekonomický motor „černého kontinentu“. Jihoafrická republika leží v jižní části Afriky, její součástí je Střelkový mys - nejj jižnější místo Afriky. JAR sousedí s pěti státy - Botswanou, Namibií, Zimbabwe, Mozambikem a Svazijskem, uvnitř JAR leží samostatné království Lesotho. Jihoafrická republika má tři hlavní

města, která mezi sebou mají rozdělenou státní moc - *Pretoria* (výkonná moc), *Kapské Město* (zákonodárná moc) a *Bloemfontein* (justiční moc), kdy jednoznačně největším městem je Kapské Město. JAR je s (2015) 53 675 563 obyvateli šestadvacátý nejlidnatější stát na světě, s rozlohou 1 219 090 km² je 25. největší stát světa. Obyvatelstvo Jihoafrické republiky je různorodé, v zemi se hovoří jedenácti jazyky, mezi které patří například angličtina, afrikánština, svazijština či jazyk Xhosa, Zulu nebo Ndebele. Nejrozšířenějším náboženstvím je křesťanství s necelými 80%, kdy nejvíce obyvatel se hlásí k protestantům (36%) a katolíkům (7%). Mírné zastoupení má také Islám a Hinduismus, značná část obyvatel vyznává tradiční kmenová náboženství. Až 80% obyvatelstva tvoří afričtí černoši, necelých 9 procent představují běloši, v zemi žije také procento asiátů, Indů a míšenců. JAR je od roku 1960 parlamentní republikou, která se dělí na 9 provincií:

- 1) Severní Kapsko
- 2) Západní Kapsko
- 3) Východní Kapsko
- 4) KwaZulu-Natal
- 5) Svobodný stát
- 6) Severozápadní provincie
- 7) Limpopo
- 8) Mpumalanga
- 9) Gauteng

Pro historii Jihoafrické republiky je velmi důležitá kolonizace Holanďany, kteří zde v polovině 17. století k jižnímu cípu Afriky dopluli a založili zde první osadu (dnešní Kapské Město), jako zastávku na dlouhých cestách dál na východ. V dalších letech zde Nizozemci zakládali další a další osady, připlouvali zde také námořníci z jiných evropských zemí jako Francie nebo Německa. Důležitým milníkem pro JAR byla pozdější kolonizace Britů, kteří se chtěli území zmocnit po bankrotu Východoindické společnosti. Britové získali definitivní nadvládu nad JAR na začátku 19. stoléní. Později Britové zakázali otroctví, což se nelíbilo Búrům (potomci původních Holanďanů), kteří byli poté Brity poraženi v druhé búrské válce, a jejich území bylo

zabráno. Britové na začátku 20. století všechny provincie sjednotili a vytvořili Jihoafrickou unii. JAR zaznamenala v druhé polovině 19. století velký ekonomický rozmach a hospodářský růst, a to díky významným nalezištím diamantů a zlata. Těsně po 2. světové válce se v JAR konaly volby, jež vyhrála Národní strana, která zavedla systém rasové segregace, tedy apartheidu. V JAR měli výsadní práva běloši, většinové černošské obyvatelstvo bylo utlačováno, často i násilím. Tato rasová situace se velmi nelíbila ostatním státům, které svou nevoli pravidelně vyjadřovalo na mezinárodní scéně, včetně Britského společenství národů. Z toho nakonec Jihoafrická republika na popud mnoha protestů vystoupila a jako republika vyhlásila nezávislost. V Jihoafrické republice bylo největším odpůrcem rasové situace uskupení ANC, tedy Africký národní kongres, který často k vyjádření svého nesouhlasu používal i teroristické útoky (mnohdy i na civilní obyvatelstvo). Sympatizování s ANC, kde působil i pozdější prezident Nelson Mandela či Oliver Tambo. Velký mezinárodní tlak a rostoucí hrozba ANC měly nakonec za následek mírové vyjednávání o demokracii s posledním bělošským prezidentem de Klerkem. V roce 1994 se tedy uskutečnily první svobodné volby, ve kterých jasně vyhrál Africký národní kongres a prezidentem se stal Nelson Mandela. Od začátku devadesátých let je politická scéna jasně ovládaná černošským obyvatelstvem, naopak ekonomiku země stále táhnou utlačování běloši. Tento rozpor i dnes vytváří obrovské rasové napětí mezi jihoafrickým obyvatelstvem, které je podněcováno také tzv. pozitivní diskriminací. V JAR je v současnosti upřednostňováno černošské obyvatelstvo, na což bílí obyvatelé reagují odchodem ze země nebo vytvářením uzavřených komunit. Jihoafrická země momentálně bojuje s kriminalitou, jejíž míra je jedna z největších na světě. Velký boj představuje také virus HIV/AIDS, což je důsledkem neznalosti obyvatelstva a špatným přístupem současné vlády v čele s prezidentem Zumou (CIA WORLD FACTBOOK, 2015).

3.2 Základní historické souvislosti sportu a sportovní výchovy

Analýza historie sportu v Jihoafrické republice před příchodem Britů je, kvůli nedostatku zdrojů, skoro nemožná. Historie sportu se tak začíná psát převážně od poloviny 19. století, kdy JAR zabrali Britové, kteří zde vytvořili svou kolonii. Z toho plyne také dnešní popularita sportu v JAR, kdy nejpoblárnějšími sporty jsou rugby,

fotbal a kriket - sporty, jež jsou populární hlavně v Británii a bývalých anglických koloniích, jako Austrálie, Nový Zéland, atd. Sport však v historii JAR hraje důležitou roli, zejména v době apartheidu. Dnes patří Jihoafrická republika ke sportovním velmocím, a to nejen díky již zmiňovanému kriketu či rugby.

Jihoafrická republika je plná sportovních nadšenců - sport je prakticky náboženství. Na mezinárodních zápasech je skvělá atmosféra, stejně jako na důležitých tuzemských utkáních. Tyto zápasy opravdu stojí za to vidět, hlavně kvůli obrovskému nadšení fanoušků. Každá velká sportovní událost dává lidem z JAR zapomenout na všechny rasové problémy v zemi, dokáže je sjednotit jako nic jiného. Jihoafrická sportovní historie je bohatá, na kráse jí však ubližuje temná minulost země. Po mnoho let byl sport záležitostí pouze bílého obyvatelstva, smíšený sport byl zakázán. Po mnohá léta byly jihoafrické sportovní týmy jen bílé, každý sportovec, který nebyl stoprocentně běloch, mohl hrát pouze ve speciálních, „barevných“ soutěžích. Domácí politika byla také nastavena tak, že všechny zahraniční týmy, kterých byli součástí i „barevní“ hráči, nesměly v zemi hrát (J. Emmett, 2013).

Jihoafrická sportovní „velká trojka“ (rugby, fotbal, kriket) má své počátky po britské kolonizaci, tedy v druhé polovině 19. století. Počátky těchto sportů jsou soustředěny v oblasti Kapského Města, první založené osady. První kriketový klub byl založen v roce 1957, popularitu kriketu poté pozvedlo také turné anglického národního týmu, který do JAR přijel odehrát přátelská utkání (P. Hartmann, 2013). Počátek fotbalu v JAR se datuje k roku 1962, kdy zde bylo odehráno první fotbalové utkání dvou bílých týmů, složených z britských vojáků. Trvalo však dlouhých 17 let, než byl v Jihoafrické republice založen první fotbalový klub, samozřejmě jen pro bílé hráče. O tři roky později, tedy v roce 1882 vznikla také fotbalová liga, skládající se ze čtyř týmů. Počet týmů se během jednoho roku zvedl na 10, v té době byla rasová integrace ilegální. Deset let na to vznikla první fotbalová liga, kde však stále mohli hrát jen běloši, nicméně bylo založeno hned několik dalších soutěží pro barevné obyvatele. Tyto soutěže se v roce 1954 spojily do jedné anti-apartheidové ligy. Fotbalová asociace Jihoafrické republiky (FASA) byla nedlouho poté přijata do společenství FIFA, která však na ligu vyvíjela velký tlak, jelikož FASA byla stále pro pouze bílé obyvatelstvo. I

přes velký nátlak mezinárodní fotbalové asociace, FASA nebyla ochotna anti-rasové podmínky plnit, a tak byla z FIFY vyloučena, vedení ligy bylo dokonce trestně stíháno, zatýkáno či pokutováno. V roce 1976 byla Jihoafrická republika oficiálně z organizace FIFA vyloučena. JAR se do FIFY dostala zpátky až na začátku devadesátých let, kdy byla založena The Premier Soccer League, jež funguje dodnes a těší se velké popularity, patří dokonce mezi patnáct nejlépe vydělávajících fotbalových soutěží na světě. Fotbal je momentálně nejpobulárnějším sportem v Jihoafrické republice, jeho dominantní postavení jen potvrdilo mistrovství světa v roce 2010, jež se konalo právě v JAR (Supersport, 2010).

Rugby zapustilo své kořeny do jihoafrické historie, stejně jako fotbal, v roce 1862, znovu v oblasti Kapského Města. První rugbyovým týmem v JAR se stal Hamilton Club, založen roku 1875. V dalších letech se tato populární hra dostávala i do jiných koutů země, kde se vytvářely samostatné rugbyové unie, jež vystupovaly pod hlavičkou hlavního rugbyového orgánu v zemi - Jihoafrické rugbyové komise, založené 1889. Za začátku 19. století byl jihoafrický rugbyový tým pojmenován jako „*Springboks*“, podle antilop, které má tým ve znaku. Tým nově začal hrát i s nyní ikonickými zeleno-zlatými dresy. V roce 1933 přijel do JAR národní tým Austrálie, aby zde odehrál přátelské utkání. Zápasu se dostalo obrovské popularity, kdy na zápas v Johannesburgu přišlo na sto tisíc fanoušků. Jihoafrická republika se sice neúčastnila prvních dvou mistrovství světa v rugby, v roce 1995 ho však dokázala na své domácí půdě vyhrát, což je možná největší sportovní úspěch JAR v jejich sportovních dějinách, vzhledem k napjaté situaci, která v zemi panovala. Tento úspěch JAR zopakovala v roce 2007 a s Austrálií a Novým Zélandem je nyní jedinou zemí, jež vyhrála mistrovství světa v rugby alespoň dvakrát (T. Oates, 2008).

Když v roce 1948 vyhrála volby Národní strana, jejíž politika byla hlavně ve jménu rasové segregace, rasové oddělení se samozřejmě dotklo také sportu. Nejen, že reprezentovat JAR mohli pouze sportovci bílé pleti, do země měli také zakázán vstup týmy ostatních národností, ve kterých hráli barevní hráči. Na to samozřejmě svět musel nějak reagovat. První velký krok učinila v roce 1956 mezinárodní federace stolního tenisu, která zrušila členství jihoafrické pouze-bílé unie stolního tenisu, naopak jako

člena přijala multinárodnostní jihoafrickou komisi. Barevným hráčům této komise však v zápětí vláda JAR odebrala pasy, čímž jim zabránila soutěžit na mezinárodní scéně. Vylučovat Jihoafrickou republiku poté začaly i další sportovní federace, jako fotbalová FIFA, atd. (Media Club South Africa, 2009). Jihoafričtí hráči tak, pokud chtěli soutěžit v zahraničí, museli ze země vyjždět s falešnými jmény a pasy. Často dokonce schválně na turnajích prohrávali, aby na sebe moc neupozorňovali. Černí sportovci často využívali sportovní události k tomu, aby emigrovali ze země (A. Laverty, 2010). Na začátku šedesátých let byla Jihoafrická republika vyloučena z olympijských her v Tokiu, a to mezinárodním olympijským výborem, který zakázal JAR startovat i o čtyři roky později, kdy ji definitivně vyloučil z olympijského hnutí. Tam byla JAR znovu přizvána až na olympiádu v Barceloně v roce 1992, tedy až po propuštění Nelsona Mandely z vězení. Od té doby dokázal jihoafrický sport vytvořit několik důležitých momentů pro celý jihoafrický národ, včetně pravděpodobně nejdůležitější sportovní události v dějinách JAR - mistrovství světa v rugby 1995 (Media Club South Africa, 2009).

Nelson Mandela byl z vězení propuštěn v únoru 1990 a okamžitě začal propagovat mír a demokracii. V roce 1991 prezident de Klerk zrušil všechny zákony apartheidu a o tři roky později se Nelson Mandela stal prvním černošským prezidentem JAR po volbách, které byly poprvé pro obyvatele každé rasy, a které ovládla ANC. Jihoafrická republika byla tedy znovu připuštěna k mezinárodním utkáním a nakonec byla hostující zemí mistrovství světa v rugby 1995. To se nakonec ukázalo jako velmi příhodné, celá událost dokázala spojit rozdělenou zemi v jednu. Jihoafrická reprezentace nenastupovala do turnaje jako největší favorit, ale na soupisce měla osobu, díky které tým podporovala nejen bělošská komunita, ale také černošská. Byl jím Chester Williams, jediný hráč týmu černé pleti. Jihoafrická republika nakonec postoupila do finále, ve kterém domácí tým těsně v prodloužení porazil největší favority a zároveň i největší rivaly, Nový Zéland. Výhra v turnaji byla sama o sobě důležitá, nejdůležitější moment pro jihoafrické obyvatelstvo však nastal před a po zápase. Těsně před zahajovacím výkopem, kdy na hrací plochu přišel Nelson Mandela oblečený v zeleno-zlatém dresu národního týmu. V dresu, který dlouhá léta reprezentoval bílý sport rugby

a apartheid. Mandela tímto gestem ukázal odpuštění a naději na lepší budoucnost. V tento moment byla celá Jihoafrická republika jedním národem, stejně jako po zápase, kdy pohár pro mistry světa dostával kapitán Springboků Francois Pienaar právě od Mandely, se kterým se objal (J. Emmett, 2013).

Tento komplexní a složitý historický vývoj představuje důležité aspekty a výzvy, které je nutné vnímat i v současnosti při úvahách o možnostech využití sportu a sportovní výchovy jako nástroje rozvoje dětského potenciálu.

3.3 Současná podoba sportovní výuky v rámci vzdělávacího systému v JAR

Současná podoba školství v Jihoafrické republice je taková, jak jí vleklé rasové problémy posledních desetiletí dovolili. I přes oficiální pád apartheidu v roce 1994 se školství úplně nevzpamatovalo. Je již dlouhá léta charakteristické svou zmatenou podobou plnou neférového přístupu. Školství je dodnes obrazem nerovnoměrnosti - v JAR najdeme jak plně vybavené školy s moderní technikou, kvalitním zázemím i sportovní výukou, tak školy, které vlastně každý rok bojují o svou existenci, kdy důsledkem je šetření finančních prostředků kde se dá, často to odnáší předměty právě jako tělocvik nebo hudební či výtvarná výuka. Zlom ve zmateném vzdělávacím systému měl přijít v roce 1994, tedy po prvních demokratických volbách v zemi. Důležité bylo vytvořit jednotný vzdělávací plán, který byl nakonec vytvořen pod názvem *Curriculum 2005* v roce 1997. Tento plán se však potkal se silnou kritikou, jejíž důsledkem proběhla revize tohoto plánu, jež dala za vznik nového učebního plánu - *The Revised National Curriculum Statement (RNCS)*. V období mezi 2012 a 2014 fungoval tzv. *National Curriculum Statement R-12*, což je plán zahrnující nejen sekundární školní stupeň, ale také primární ročníky 0-9. V roce 2012 byl zhotoven dodatek *Curriculum and Assessment Policy Statements (CAPS)*. CAPS není novým curriculumem, je však jeho dodatkem, díky kterému je curriculum více přístupné učitelům ve školách. CAPS má učitelskému sboru poskytovat informace o tom, co by měli učit na každém stupni a v každém předmětu, jsou v něm dále jasně vymezená témata ke každému předmětu i doporučení, kolik testů a zkoušek by měl učitel vypsát každý

školní rok. Jihoafrické ministerstvo školství navrhlo pětiletý plán na podporu pedagogického personálu (D. Vermuelen, 2014).

Fyzická edukace člověka byla v JAR představena již za kolonizace na konci 19. století se všemi charakteristickými znaky evropských kultur. V průběhu 20. století se začali školit také učitelé v Jihoafrické republice, jejich přínos však pocítovala jen „lepší“ část obyvatelstva. Představení oddělených učebních plánů vedlo jen k ještě větší nerovnosti ve školním systému. Od poloviny 20. století, kdy byla ve vedení státu Národní strana, byla fyzická edukace výsadou určité části obyvatelstva. Tento nerovný systém byl platný až do reformy v roce 1994. Od té doby se však toho v sportovním vzdělávání moc nezměnilo. Fyzická edukace se stala málo důležitou součástí předmětu *Life Orientation* v roce 1996. V tomto předmětu má však fyzická edukace pouze malý význam, ze kterého plyne také špatná kvalita vyučování. Pedagogický personál není vyškolen nejlépe, a curriculum tak není ve třídách prezentováno právě nejlépe. CAPS je jen slabým pokusem o inovaci současné sportovní výuky. Vzhledem k významu sportu v JAR je momentální situace kolem výuky sportu opravdu tragická (F. Cleopas, 2014).

Sportovní výuka byla podle výzkumů na přelomu tisíciletí ve světové krizi. Výhodnější vždy bylo podporovat mládež k profesionálnímu sportu v oddílech než jejich podpora ve škole pod dohledem pedagogů. I před vědecky dokázaný přínos fyzické edukace se jí dostává jen velmi málo pozornosti. V kontextu Jihoafrické republiky mluvíme o třech možných důvodech, proč se sportovní výuce dostává tak malé pozornosti: dostupnost kvalitních vyučujících v bývalých školách pouze pro černošské studenty, špatná úroveň sportovního vybavení na školách a neprověřený přínos fyzické edukace u studentů, což je hlavní příčina, se tomuto předmětu dostává tak malé pozornosti. Jak již bylo uvedeno, ministerstvo školství se snažilo přijít s reformou fyzického vzdělávání, když ho zařadilo do předmětu *Life Orientation*. Uvedlo však také, že zodpovědnost za kvalitní vedení výuky předmětů jako *Life Orientation* nese hlavně samotná škola a její učitelský sbor. V současné době v JAR již nejsou do škol přijímáni specialisté na sportovní výuku, což zapříčiňuje, že předmět *Life Orientation* (včetně fyzické edukace) vyučují učitelé, kteří nemají, co se týká sportovní výuky, potřebnou kvalifikaci a

znalosti. To často vede k úplné ignoraci sportovních aktivit ve školách. Sportovní edukace tak čelí velkým výzvám. Je potřeba změnit strategii ohledně výuky a poukázat hlavně na přínosy kvalitní sportovní výuky u studentů ve společnosti. Potřebné jsou změny také v pedagogických sborech, kde je momentálně alarmující nedostatek specialistů na sportovní výuku. Pomoci k reformě by mohly také výzkumy obsahující názory samotných studentů, jež mohou poskytnout potřebný feedback ohledně přínosů sportovní výuky (J. Frantz, 2008).

Současný rozvojový, strategický plán se nazývá *Action Plan to 2014: Towards the Realisation of Schooling 2025*. Tento plán obsahuje 27 cílů, které byly stanoveny ministerstvem školství. Třináct těchto cílů je zaměřeno na úroveň vzdělání v Jihoafrické republice. Jedny ze stanovených cílů je například snaha o zlepšení akademických výsledků žáků nebo malý počet zapsaných dětí ve školách. Velký důraz je v novém kurikulu kladen na numerickou a literární gramotnost. Nový učební plán poskytuje velmi konkrétní pokyny k zefektivnění výuky pro mladé studenty s cílem zmenšovat rozdíly mezi chudými a dobře financovanými školami (Dept. of Basic Education SA, 2012).

4 Návrh modelové rozvojového projektu

V první polovině práce jsou shrnuty jak přínosy sportovní výuky a sportovních aktivit na dětský rozvoj, tak historická spojení mezi jihoafrickou komunitou a sportem. Těchto poznatků bylo využito při návrhu rozvojového projektu, který by podporoval rozvoj dětského potenciálu v JAR pomocí sportu. Vzhledem ke stálé nerovnosti ve školství je těžké rozvojový projekt umístit do bohatých oblastí, proto je projekt teoreticky implementován do oblasti Eastern Cape (Východní Kapsko) na jihovýchodě země. Eastern Cape patří mezi chudší oblasti v Jihoafrické republice, školní zázemí pro děti zde není na nejvyšší úrovni, což je pro implementaci rozvojového projektu ideální.

V první části návrhu bylo úkolem charakterizovat oblast, kde bude projekt implementován, včetně dvou konkrétních základních škol, jež byly pro projekt vybrány vzhledem k jejich charakteru. Druhá část návrhu projektu je zaměřena na analýzu problému, na který projekt reaguje. Současně v druhé části stanovíme hlavní a dílčí cíle, následované charakteristikou cílové skupiny. Navazující část popisuje výstupy projektu, jako je například evaluace průběhu projektu, sestavení projektového týmu či charakteristika školícího systému.

Základem vypracování návrhu projektu byl terénní výzkum během měsíční stáže v Jihoafrické republice, v září roku 2014. Pro návrh a vyhodnocení projektu byly použity klasické nástroje projektového řízení, jako je například *analýza rizik*, *matice logického rámce* nebo *Ganttův diagram*.

4.1 Lokalita implementace projektu

4.1.1 Východní Kapsko

Provincie Východní Kapsko byla zformována v roce 1994 a nachází se v jihovýchodní části Jihoafrické republiky. S 168 966 čtverečními kilometry je Východní Kapsko druhou největší provincií v zemi po Západním Kapsku. Východní Kapsko zabírá skoro 14% rozlohy JAR. Největšími městy v provincii jsou Port Elizabeth a East London, hlavním městem je však město Bhisho. Ve Východním Kapsku žije přibližně šest a půl

milionu obyvatel, většina obyvatel mluví jazykem isiXhosa, dále je v provincii rozvinutá angličtina a afrikánština (Southafrica, 2015).

Obrázek 7: Provincie Východní Kapsko (Zdroj: autor)

Východní Kapsko je jedna z nejchudších provincií v zemi, hlavní hnací silou místního obyvatelstva je zemědělství. Tomu také odpovídá úroveň školství, které zaostává i za stanovenými standardy, stejně jako v komparaci s ostatními provinciemi v JAR. Slabší úroveň školství se podepisuje i na studijních výsledcích žáků, kteří ve Východním Kapsku podle statistik dosahují horších výsledků, než žáci ostatních oblastí. Údaje z roku 2013 to jen potvrzují, když závěrečnou zkoušku úspěšně nedokončilo ani 65%, což je skoro o deset procent méně, nežli je celostátní průměr. Východní Kapsko tak v tomto ukazateli drží nelichotivé první místo. Dalším problémem je také migrace studentů do jiných provincií, speciálně do Západního Kapska, kam od roku 2010 sleduje velký počet nových žáků, kdy většina z nich jsou z Východního Kapska. Špatná úroveň jistě souvisí i s nerovnoměrným rozložením studentů, učitelů a škol ve Východním Kapsku. Východní Kapsko má největší poměr mezi počtem studentů

(přibližně 2 milióny, 15,5% všech žáků v zemi) a počtem škol (5733, 22% všech škol v zemi). Ve Východním Kapsku je tak mnohem více škol, než je potřeba a než jsou je schopni všichni učitelé naplnit. (Dept. of Basic Education, 2015)

I přesto, že sport je nyní součástí národního kurikula, úroveň sportovní výuky na základních školách ve Východním Kapsku je velmi nestálá a nerovnoměrná. Kvůli nedostatku informací o přínosech sportovní výuky a velmi často i kvůli špatné finanční situaci, mnoho škol ve Východním Kapsku nemá sportovní výuku ve svém školním plánu. Nedostatek financí, vhodného vybavení a kvalifikovaných vyučujících, to jsou jen další faktory přispívající této nelichotivé situaci. V některých školách se sice sportovní výuka provádí, bohužel často se jedná o špatně vedené hodiny ze strany vyučujících, kteří naplno nevyužívají potenciálu sportovních aktivit a výuka je zaměřená na hraní sportů, jako fotbal nebo netball.

4.1.2 Alice

Alice je malé město, jež se nachází v administrativní oblasti Nkonkobe, okres Amathole. Populace města Alice činí přibližně 15 tisíc obyvatel, Alice zabírá plochu skoro deset kilometrů čtverečních. Naprostá většina (93%) obyvatel jsou černí Afričané, jednu z početnějších menšin dále tvoří barevné obyvatelstvo (5.6%). Přes 80% obyvatel Alice mluví jazykem isiXhosa, 7.3% mluví afrikánsky a 3.5% anglicky. V Alice se nachází univerzitní kampus Fort Hare univerzity, jednu z nejznámějších univerzit v zemi. V Alice se nachází několik základních škol, projekt se soustředí na dvě základní školy - *Alice Primary School* a *Davidson Primary School* (Census2011, 2011).

4.1.3 Alice Primary School

Alice Primary School byla založena roku 1983 vládou Jihoafrické republiky, a to hlavně pro černošské děti místní chudé komunity. Škola je financovaná hlavně státem, chod školy však spolufinancují i rodiče, kteří přispívají za školní uniformy a další vybavení. Alice Primary má 518 studentů v sedmi ročnících. Hlavou školy je ředitel/ka, který/á je zároveň členem školské rady, jakožto nejvyššího orgánu školy (spolu s ředitelem jsou členy další tři členové učitelského sboru).

I přesto, že škola zaměstnává 13 vyučujících, sportovní výuka ve škole neprobíhá. Podmínky pro sportovní výuku jsou nedostačující, škola nevlastní žádné sportovní vybavení. V zázemí školy jsou rozsáhlá fotbalová a rugbyová hřiště, jsou však neudržovaná a ve špatném stavu. Škola má málo učitelského sboru, což je důvod, proč sportovní výuka není obsažena ve školním plánu. Škola si nemůže dovolit zaměstnat více zaměstnanců, a to kvůli nedostatku financí.

4.1.4 Davidson Primary School

Davidson Primary School byla založena v roce 1990 rodiči z Fort Hare. Škola je spolufinancována vládou, jejíž příspěvky však nejsou tak vysoké, jako u Alice Primary, proto Davidson Primary většinou financují rodiče studentů. Školní podmínky jsou v mnohem lepší stavu než u Alice Primary, a to hlavně díky lepší finanční situaci. Škola má 750 studentů a zaměstnává 27 učitelů. Hlavou školy je ředitelka, která je také členkou školního výboru, společně s dalšími třeba členy akademického sboru.

Úroveň sportovní výuky je velmi dobré úrovni, škola zaměstnává dva učitele tělocviku. Sportovní výuka je součástí ročního plánu každého ročníku. Studenti od 1. do 4. třídy mají tělovýchovu třikrát do týdne, starší žáci dvakrát do týdne. Učitelé sportovní výchovy jsou velmi nadšení ohledně své práce, bohužel nejsou dostatečně proškoleni tak, aby naplno využívali sport k podpoře dětského potenciálu. Většina hodin sportovní výuky se skládá z hraní sportů bez potřebné odezvy vyučujících.

4.2 Analýza problému

Rozvíjející se africké státy mají často problémy s mládeží, hlavně s jejich chováním a výchovou. Podle výzkumu univerzit Fort Hare a Walter Sisulu v roce 2011, děti ve Východním Kapsku nejsou výjimkou. Hlavním důvodem těchto problémů je chudoba. Většina dětí je z chudé rodiny, velmi často z neúplné rodiny bez otce či z rodin, kde jsou rodiče závislí na drogách nebo alkoholu, nebo nemají práci. V těchto případech jsou děti bez potřebné pozornosti rodičů, chybí jim rodičovský vzor a nemá je kdo dospíváním vést. Děti jsou často vystaveni gangům a kriminalitě obecně, alkoholu či drogám. Nedělají žádné aktivity, u kterých by využili svou energii a pozornost. Dalším problémem je také přístup komunity, která není s dětmi ani školními zařízeními

dostatečně provázaná. Studenti, kteří mají problémy s chováním, musejí často opakovat skoro každý ročník a většina neplní úkoly, které byly ve škole zadány, navíc do školy ani nechodí. Mladí studenti se velmi často perou mezi sebou, někteří nechodí do školy kvůli šikaně starších a problémových dětí. Studenti s problémy s chováním většinou vykazují horší akademické výsledky s větší mírou záškoláctví. Rozhovory s vyučujícími naznačují, že pokles v akademických výsledcích je úzce spojen s domácím prostředím studentů (N. Wadesango, 2011).

Problémy se vzděláním se poté projevují u dospělých jedinců v pozdějším životě. Pouze 44% populace administrativní oblasti Nkonkobe má zkušenost se základní školou, 5.6% základní školu dokončilo. Zkušenosti s druhým školním stupněm má 30% obyvatel a pouze 1.1% populace Nkonkobe² má vyšší vzdělání. Mladí lidé v této oblasti se po školní docházce musí o sebe postarat sami. Musejí si najít práci, často však končí nezaměstnaní a na ulici (N. Wadesango, 2011).

4.3 Cíl projektu

Podpora rozvoje dětského potenciálu cílové skupiny dětí prostřednictvím sportovní výuky.

Sport je jedním z hlavních pilířů rozvoje nejen komunity, ale i celých národů. Jak již bylo v úvodu práce zmíněno, investice do rozvoje mládeže jsou zároveň i investicí do samotné společnosti. Děti jsou naše budoucnost, tudíž jejich rozvoj je důležitý i pro rozvoj samotného státu i jeho ekonomiky. Dětský rozvoj napomáhá snižovat společenské rozdíly a nerovnosti, současně je nástrojem pro smazávání genderových či rasových předsudků. Rozvinutí dětského potenciálu je stavebním kamenem udržitelného rozvoje.

² Nkonkobe - Administrativní oblast v regionu Amathole, kde žije přibližně 130 000 obyvatel (www.statssa.gov.za)

4.4 Specifické cíle projektu a návrh vlastního řešení problému

4.4.1 Rozvoj kognitivních, nekognitivních schopností a zdraví

Rané dětství je nejintenzivnějším obdobím pro rozvoj lidského mozku v životě. Jeho správná stimulace je klíčová pro rozvoj v mládí. V prvních fázích lidského života je jedinec nejvíce ovlivněn okolním prostředím. Rapidní rozvoj mozku ovlivňuje kognitivní, sociální a emoční růst. Tento rozvoj zpravidla zajistí to, že dítě dosáhne svého potenciálu a stane se aktivní a produktivní součástí měnící se globální společnosti. Čím více je jedinec v mládí stimulován okolním prostředím, tím lépe se později učí a vyvíjí se. Pokud je jedinec v dětství špatně nebo málo stimulován okolním prostředím, mozkový růst je ovlivněn tím způsobem, že jedinec trpí sociálními problémy a problémy s chováním. Tyto děti mají často v dospělosti problém v komplexních situacích a prostředích. Pokud je dospívající jedinec v mládí vystaven problémovému prostředí na stresu, zvyšuje se u něj v dospělosti šance na choroby spojené se stresem a potíže s učením (WHO, 2009).

Jednou z dimenzí rozvoje, na kterou je projekt také zaměřen, je rozvoj kognitivní a nekognitivních schopností, stejně jako zdraví či spokojenosti jedinců. K rozvoji těchto schopností je však potřeba participace i rodičů a vyučujících. K měření rozvoje kognitivních a nekognitivních schopností je souběžné testování také kontrolní skupiny, tedy dětí, které se projektu z jakýchkoli důvodů neúčastní. Kognitivní schopnosti jsou jednou z nejdůležitějších oblastí lidské psychiky. Pomocí kognitivních schopností lidé vnímají okolní svět a reagují na něj. Součástí kognitivních schopností je také paměť, koncentrace, pozornost, rychlost myšlení a schopnost vstřebat a pochopit myšlenku.

Abychom během projektu získali všechny potřebné informace, je potřeba, aby rodiče všech účastněných dětí vyplnili tzv. *Strength and Difficulties Questionnaire (SDQ)*, což je pomůcka sledující chování, navržená Robertem Goodmanem. SDQ byl ohodnocen a ověřen jako velmi spolehlivý nástroj měření emocionálních příznaků, hyperaktivity, problémů s chováním, problémů jedinců s vrstevníky či sociálního chování. Každá tato kognitivní schopnost je v SDQ hodnocena skórem 1-10, kdy 0 znamená žádné

problémy, 10 indikuje problém v dané oblasti. Každý SDQ dotazník (každý pro jinou věkovou skupinu) se skládá z 25 otázek, které jsou zaměřeny na:

- 1) emoční symptomy
- 2) hyperaktivita/nepozornost
- 3) problémy s chováním
- 4) problémy mezi vrstevníky
- 5) sociální chování

	Bez sportu	Se sportem		Počet dětí
	Hodnota	Hodnota	Rozdíl	
Kognitivní dovednosti				
Celková známka	0.18	-0.10	-0.28	1698
NeKognitivní dovednosti				
Celkové skóre	0.13	-0.11	-0.24	5632
Emocionální problémy	0.06	-0.05	-0.10	5632
Problémy chování	0.08	-0.06	-0.14	5632
Hyperaktivita	0.10	-0.08	-0.18	5632
Vztahové problémy	0.14	-0.12	-0.26	5632
Antisociální chování	0.07	-0.06	-0.12	5632

Obrázek 8: Výsledky SDQ výzkumu Sport and Child Development (Zdroj: Ch. Felve, M. Lechner, A. Steinmayr 2011)

Obrázek 9 reprezentuje výsledky SDQ výzkumu německých výzkumníků Felveho, Lechnera a Steinmayra. Data byla použita z výzkumu pro *Children and Adolescents*, kdy se výzkumu účastnilo na 5 632 dětí. Výsledky jasně vyzněly lépe u dětí, které sportují (čím menší číslo ukazatele, tím lepší výsledky u sledovaných dětí) než u dětí, které sport neprovozují. Obecně, rozdíl mezi sportujícími a nesportujícími dětmi byl o 0.28 jednotek ve prospěch aktivních dětí. Lepší výsledky sledujeme jak u kognitivních, tak u nekognitivních schopností studentů. SDQ má několik verzí a jsou pro studenty od

3 do 16 let, učitele a rodiče. Testy se vyhodnocují online na oficiálních stránkách SDQ (Ch. Felve, M. Lechner, A. Steinmayr, 2011).

Pro vyhodnocení zdraví a spokojenosti (pohody) studentů se používá čtyřicetipětotázkový, tzv. KINDL-R test. KINDL-R test je určen pro měření v oblasti sebevědomí či spokojenosti v rámci vztahů v rodině, škole či s kamarády. KINDL-R test poté spojuje všechny tyto ukazatele o jednoho za účelem zjištění všeobecné kvality života.

	Bez sportu	Se sportem	Rozdíl hodnot	
				Počet dětí
Spokojenost/pohoda				
Celková	0.03	-0.02	-0.05	5632
Tělo	0.04	-0.03	-0.07	5632
Duše	0.01	-0.01	-0.02	5632
Rodina	-0.07	0.06	0.13	5632
Přátele	0.04	-0.03	-0.06	5632
Škola	0.08	-0.06	-0.14	5091
Zdraví				
BMI	0.00	0.00	0.01	5632
Nadváha	0.18	0.15	0.03	5632
Obezita	0.04	0.03	0.01	5632
Kožní řasy	0.05	-0.04	-0.08	5632
Puls	0.20	-0.16	-0.36	5632

Obrázek 9: Výsledky KINDL-R testu (Zdroj: Ch. Felve, M. Lechner, A. Steinmayr 2011)

Výzkumníci dále do tabulky zahrnuli také faktory, jako jsou výška, váha či kožní řasy³ a puls studentů. Rodiče studentů dodatečně určovali zdravotní stav svých dětí na škále od 1 do 5, kdy 1 znamená velmi zdravý a 5 značí špatný zdravotní stav. Obrázek č. 10 jasně ukazuje lepší životní pohodu u dětí, jenž se účastní sportovních aktivit. Největší rozdíl lze vysledovat u spokojenosti ve škole či mezi přáteli, spokojenost v rodině je překvapivě lepší u dětí, jenž se sportu neúčastní. Z druhé poloviny tabulky jasně vyplývá, že faktory zdravotního stavu, jako je BMI, míra obezity či podkožní tuk, jsou lepší u dětí, které sportují (Ch. Felve, M. Lechner, A. Steinmayr, 2011).

³ Kožní řasy - umožňují stanovit podíl tukové složky při hodnocení nadváhy či obezity (szu.cz)

4.4.2 Rozvoj základních funkcí mozku a akademických výsledků

Výzkumy ukázaly, že fyzická aktivita může ovlivnit lidský mozek tím, že zlepšuje funkci mozkových kapilár, zlepšuje krevní oběh, okysličuje, pomáhá produkci neuronů a nervových buněk či rozvíjí nerovová spojení. Všechny tyto procesy jsou úzce spojené s pozorností člověka, se schopností zpracovávat informace či paměti. Další výzkumy například prokazují, že pokud člověk vydává svou energii a tráví čas mimo školu - obě aktivity souvisí se sportovní aktivitou - se projevuje lepší pozorností při školní výuce. Kanadské fitness a lifestyle výzkumné středisko dále prokázalo, že fyzická aktivita může u člověka sloužit jako krátkodobá relaxace, doprovázená zlepšenou pozorností, kreativitou, paměti, náladou a zlepšeným přístupem při řešení problémů (Truesport, 2014).

Zlepšení akademických výsledků u dětí zahrnutých do projektu bude evaluováno vyučujícími, dále bude odvozeno od studijních výsledků studentů během celého, tříletého cyklu projektu.

Několik dalších výzkumů dále demonstrovalo pozitivní efekty sportovních aktivit na akademické výkony, většinou navíc díky pozitivnímu vlivu na emocionální rozvoj a identitu jedinců. Výsledky výzkumů ukazují, že středoškolští studenti, kteří jsou aktivními sportovci, mají mnohem menší míru odchodu ze škol. Participace ve sportu byla navíc všeobecně spojena s dokončením vyššího vzdělání a s lepšími známkami sledovaných studentů. Americké centrum pro kontrolu a prevenci chorob (*Center for Disease Control and Prevention - CDC*) analyzovalo vědeckou literaturu na téma propojení sportovních aktivit v rámci školy a akademickými výsledky studentů a zjistilo, že většina studentů toto propojení potvrzuje (CDC, 2010).

4.4.3 Rozvoj sociálního chování a aspektů potřebných k dospělosti

Několik výzkumů a studií zmiňují vliv sportu na rozvoj člověka v souvislosti s konceptem „pěti C“ - *competence* (kompetentnost, schopnost), *confidence* (sebevědomí), *connections* (spojení a vztahy), *character* (charakter) a *caring*

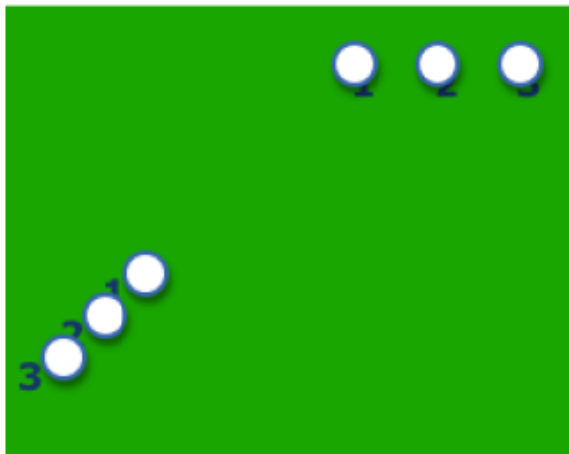
(laskavost). Tyto komponenty jsou pro rozvoj mladého člověka velmi důležité a pomáhají formovat lidskou bytost. Je již dlouhou dobu známo, že mnohé aspekty hraní sportu - disciplína při tréninku, týmová práce, následovat vůdce, kapitána nebo trenéra, učit se prohrávat - poskytují životně důležité zkušenosti.

Dlouholeté studie ukázaly, že děti, které se účastní sportovních aktivit ve školním věku, jsou ve srovnání s dětmi bez sportu lepší jak ve vztahu k dospělým lidem, jako rodiče, vyučující a další autority, mají lepší akademické výsledky a lepší vztahy se svými vrstevníky (L. Bottomley, 2013).

U většiny těchto vlastností, jakými jsou například týmová práce, vůdcovství, schopnost snášet porážky a vítězství, jsou klíčovou osobou právě vyučující, jejichž úkolem je tyto vlastnosti u dětí sledovat. Každý trenér každého týmu je tím člověkem, který musí vědět, kdo je lídrem v jeho týmu a kdo ne. Trenér či vyučující je tou nejdůležitější osobou při rozvoji schopností vůdce, stejně jako osobou, která tuto vlastnost musí umět rozeznat a poté evaluovat. K dispozici je opravdu velké množství cvičení a her na podporu týmového ducha nebo schopnosti vést ostatní spoluhráče. V cyklu projektu, bude kromě evaluací vyučujících, potřebné pravidelně používat *Dotazník vůdcovských schopností*, který pomáhá identifikovat vůdcovské schopnosti jedinců.

Příkladem takové dětské hry, která pomáhá rozvíjet například schopnost vést ostatní, je tzv. *Blindfolded tag*. Jednou z nejdůležitějších součástí vůdcovství je získaná důvěra ostatních jedinců, které daný lídr musí vést. Hra *Blindfolded tag* je jednoduchá hra, která pomáhá získávat důvěru všech členů týmu. Hra by se měla hrát na dostatečně velkém prostoru, hlavně kvůli bezpečnostním důvodům. Každý tým se rozdělí do dvojic, kdy jeden z dvojice je zvolen lídrem a ten druhý následovatelem, který musí mít zavázané oči. Každý z následovatelů má za úkol lapit ostatní dvojčlenné týmy, nemůže se však pohybovat bez pokynů svého lídra. Lídr se svého spoluhráče snaží navigovat slovně či fyzicky. Každý následovatel má tři životy a pokud je ztratí, vypadává. Hra se hraje do té doby, dokud ve hře zůstane poslední dvojice, poté se dvojice vymění (eHow, 2009).

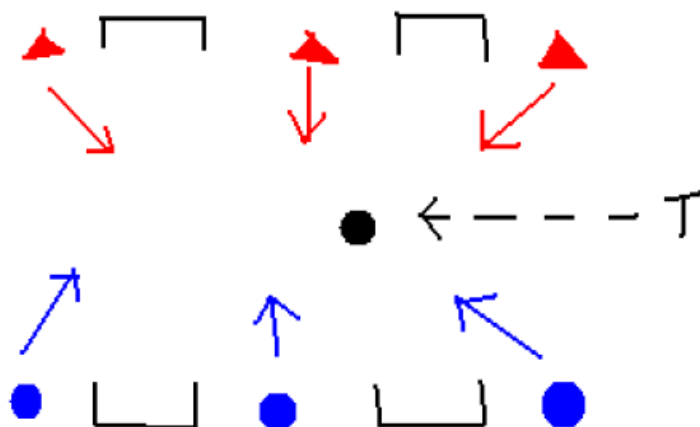
Pro podporu rozvoje těchto lidských vlastností, jako například již zmíněné vůdcovství, existuje celá řada cvičení, které jsou součástí tréninků konkrétních sportů, například fotbalu. Jedním z takových cvičení je tzv. *Follow the Leader Drill* (Následuj vůdce).

Obrázek 10: Schéma cvičení *Follow a Leader* (Zdroj: autor)

Pro toto cvičení je potřeba vytvořit týmy po třech či čtyřech, kdy každý hráč má míč. Hráči musejí vést míč v řadě za sebou, následující prvního člena řady. Ten má za úkol měnit směry nebo rychlost, za účelem vyšší obtížnosti. První člen řady by se měl měnit každých 60-90 vteřin.

Jak již bylo však zmíněno, sport rozvíjí i jiné lidské vlastnosti. Týmové hry, jako je fotbal, basketbal, rugby nebo netball jsou velmi dobrým prostředkem pro rozvoj aspektů lidského charakteru, jako je komunikace, důvěra nebo smysl pro týmovou práci. Jedním z fotbalových cvičení, které podporuje rozvoj těchto vlastností, je například cvičení, kdy hráči hrají ve dvou týmech po třech či čtyřech, kdy každý tým má dvě nebo více branek, které musí bránit, navíc se pokouší skórovat do branky soupeřovy (Obrázek 12).

Obrázek 11: Schéma cvičení pro rozvoj týmové práce a komunikace (Zdroj: autor)

Obrázek 12 popisuje fotbalové cvičení, které podporuje rozvoj smyslu práce v týmu a komunikaci. Modré a červené značky představují hráče obou týmů, mezi které trenér vhodí míč, který se hráči snaží dostat do soupeřovy branky. Kromě komunikace a týmové hry toto cvičení podporuje také rozvoj rychlosti reakcí a rozhodování.

Sport velmi účelně zlepšuje kvalitu života dětí ve venkovských i městských oblastí. Množství výzkumů a studií prokázalo, že sport v rámci komunity hraje klíčovou roli v životě ve městě a podporuje samotnou integraci dětí do komunity. Sport dává dětem potěšení, možnost poznávat nové lidi a získávat nové přátele ničením rasových či sociálních bariér. Participace ve sportu podporuje vztahy mezi vrstevníky, jejich vzájemnou důvěru a spolupráci. Sport vyzývá děti k maximálnímu fyzickému i mentálnímu výkonu, což se projevuje i mimo hřiště, a to v životě. V životě jak ve třídě, tak v práci nebo v komunitě (Letkidsplay, 2010).

4.5 Cílová skupina

Projekt je zaměřen na děti a studenty dvou základních škol v Alice - *Alice Primary School* a *Davidson Primary School*, konkrétně na studenty 4., 5., 6. a 7. třídy, v případě malého zájmu žáků z těchto ročníků může být kapacita projektu doplněna studenty nižších tříd. Obě školy jsou situovány velmi blízko, odděluje je oplocení a polní cesta. Vedení obou škol navíc v minulosti již souhlasilo s vybudováním společného sportoviště na pozemku Alice Primary School. Obě školy již vyhradily finance na výstavbu, kterou také schválilo vedení města.

Všechny děti pocházejí z různých socio-ekonomických prostředí. Každý vyučující proto musí dbát na to, aby z projektu mohly těžit všechny děti, bez ohledu na jejich původ, důležité je v projektu zacházet se všemi studenty stejně. Děti budou v rámci projektu rozděleni podle pohlaví na dvě skupiny, dívky a chlapci budou sportovní aktivity vykonávat zpravidla odděleně.

Během první projektové fáze, tedy během prvních cvičení a sportovních aktivit, budou studenti rozděleni do stejně velkých týmů podle věku. Rozdělení dětí do stejně silných týmů mají za úkol vyučující, kteří se musejí postarat o to, aby byly všechny týmy maximálně vyrovnané, z hlediska jak dovedností, tak charakteru hráčů. Po skončení každé tréninkové fáze (měsíc či déle, potřebná je domluva vyučujících, trenérů i projektového manažera) budou týmy soutěžit v předem určených sportech - chlapci ve fotbale a rugby, dívky v netballu. Výsledky zápasů budou zaznamenávány do celoroční tabulky, která bude na konci školního roku vyhodnocena. Systém zápasů není jasně stanoven, bude stanoven podle počtu studentů a týmů.

Vítězný tým bude mít možnost hrát exhibiční utkání proti fotbalovému nebo rugbyovému týmu univerzity Fort Hare, dále bude vítězný tým zmíněn v rámci školy a hráči vítězného týmu obdrží v rámci školy věcné či nevěcné odměny (typy odměn budou stanoveny každou školou).

Obrázek 12: Cílové školy v Alice (Zdroj: maps.google.cz)

4.6 Zainteresované strany z cílové země

Zájem o podporu projektu vyjádřilo hned několik kateder univerzity Fort Hare. Hlavními katedrami jsou *katedra lidského pohybu* (Dept. of Human Movement Sciences) a *katedra sportu*.

Zájem o participaci projektu potvrdily také obě cílové školy, Alice Primary a Davidson Primary. Ředitelky obou škol, včetně vyučujících sportovní výuky na Davidson Primary, projevíly velké nadšení. Projekt byl v základní míře představen také vedoucím obou kateder na UFH - *Doktorce Maye van Gent* z katedry pohybu a *Loyise Launge* z katedry sportu. Zvláště *Maya van Gent* byla do projektu velmi zainteresována, navíc její akademický tým je v pravidelném kontaktu s oběma cílovými školami. Projekt byl také představen fotbalovému trenérovi UFH - *Charlesi Hanyanimu*, který také přislíbil participaci v projektu.

4.7 Realizace projektu

4.7.1 Vytvoření kurikula, žádost o etnické povolení

ZODPOVĚDNÁ OSOBA: PROJEKTOVÝ MANAŽER, PSYCHOLOG

Kurikulum obsahující detaily o přesné struktuře sportovní výuky. Kurikulum musí být vypracováno před začátkem projektu a musí obsahovat detailní tréninkový plán, popis práce stážistů, podmínky k úspěšné dokončené stáži a potřebnou teorii o lidské psychice. Kurikulum je základ celého projektu, proto musí být vyhotoveno ještě před schůzkou všech zúčastněných stran.

Před začátkem projektu je také potřeba získat vládní, etnické povolení. Žádanka o toto povolení musí být poslána minimálně tři týdny před začátkem projektu. Získat etnické povolení je v kompetenci projektového manažera.

4.7.2 Setkání zúčastněných stran

ZODPOVĚDNÁ OSOBA: PROJEKTOVÝ MANAŽER

Projektový manažer sjedná schůzku zúčastněných stran, a to vedení obou zúčastněných kateder a ředitele obou základních škol. Manažer poté nastíní a prezentuje projekt, včetně jeho přínosů. Následovat budou setkání s rodiči dětí ze základních škol. Rodiče musí podepsat povolení, aby se jejich dítě mohlo projektu zúčastnit.

4.7.3 Vytvoření projektového týmu

ZODPOVĚDNÁ OSOBA: PROJEKTOVÝ MANAŽER

Jedním z klíčových bodů celého projektu je zaměstnání specialisty, konkrétně psychologa, který má potřebné vzdělání a chápe spojení mezi sportem a rozvojem člověka. Za účelem nalezení specialisty bude projektovým manažerem vypsáno výběrové řízení na tuto pozici, a to dva měsíce před začátkem projektu. Výběrové řízení povede projektový manažer s asistencí vedení sportovní katedry a fotbalového trenéra UFH.

4.7.4 Výstavba a vybavení sportoviště

ODPOVĚDNÁ OSOBA: PROJEKTOVÝ MANAŽER A FOTBALOVÝ TRENÉR

Jak bylo již zmíněno, výstavba nového sportovního hřiště je momentálně v procesu. Ředitelé obou škol již požádali vedení města o dotaci. Jakmile bude sportoviště zhotoveno, projektový manažer a fotbalový trenér zajistí plné vybavení, potřebné k realizaci sportovní výuky a celého projektu.

4.7.5 Zhotovení časového harmonogramu

ZODPOVĚDNÁ OSOBA: PROJEKTOVÝ MANAŽER A ŘEDITELÉ ŠKOL

Projekt je navržen pro školy s různými rozvrhy, proto je důležité stanovit jeden společný čas pro aktivity spojené s projektem. Obě základní školy plánují rozvrhy na nový školní rok během listopadu a prosince, proto je nutností obeznámit ředitele obou škol o délce a časové náročnosti sportovní výuky v časovém předstihu.

4.7.6 Výběrové řízení pro pracovní stáž

ZODPOVĚDNÁ OSOBA: PROJEKTOVÝ MANAŽER A JEHO TÝM

Výběrové řízení pro pracovní stáž je určeno studentům navazujících programů a bude vyhlášeno minimálně měsíc před začátkem projektu. Výběr bude mít na starost projektový manažer a jeho tým, který se bude snažit vybrat vhodné kandidáty z řad studentů UFH, kteří jsou schopni plyně spolupracovat v rámci projektu. Z důvodu plynutí projektového cyklu je důležité, aby byli stážisté vybráni ještě před začátkem akademického roku.

4.7.7 Výběr a zápis dětí do projektu

ZODPOVĚDNÁ OSOBA: PROJEKTOVÝ MANAŽER A PSYCHOLOG

Zápis dětí z vybraných základních škol proběhne na začátku projektu, a to během prvních dvou týdnů akademického roku. Účast v projektu není pro děti povinná, nezbytné je však povolení zákonného zástupce k účasti dítěte v projektu, včetně

testování a zveřejnění výsledků. Zápis dětí v každé škole má na starost akademický tým každé školy.

Maximální počet dětí na jednoho stážistu je 20-25, maximální počet dětí v jednoročním cyklu je 80-100 dětí, počet dětí by měl být genderově vyvážen, závisí však na zájmu ze strany dětí. Na začátku projektové cyklu budou děti testovány všemi dostupnými testy (KINDL-R, SDQ, atd.), testování bude poté probíhat jednou za akademický rok. Testovány by měly být také děti, které se projektu neúčastní, a to z důvodu komparace výsledků.

4.7.8 Testování dětí v rámci projektu

ZODPOVĚDNÁ OSOBA: STÁŽISTÉ A PSYCHOLOG

Veškeré testování - KINDL-R, SDQ, Leadership test - budou provádět stážisté v kooperaci se sportovním psychologem. Testování proběhne celkem čtyřikrát v průběhu projektu, a to jednou na začátku projektu a poté na konci každého školního roku.

4.7.9 Výroční analýza dětského rozvoje

ZODPOVĚDNÁ OSOBA: PROJEKTVÝ MANAŽER A PSYCHOLOG

Kromě již zmíněných testů (KINDL-R, aj.), na konci každého školního roku bude vypracován pravidelný report sportovního psychologa spolu s evaluací. Ta bude zahrnovat také výsledky rozhovorů s rodiči dětí, jejich vyučujícími a stážisty a bude zaměřená na změny v chování a akademických výsledcích dětí zahrnutých do projektu. Specialista současně vypracuje evaluaci stážistů, podle které bude usneseno, zda každý účastník stáže danou stáž dokončil.

4.7.10 Zhotovení certifikátů a evaluace stáže

ZODPOVĚDNÁ OSOBA: PROJEKTOVÝ MANAŽER A PSYCHOLOG

V návaznosti na specialistovy evaluace, týkajících se účastníků stáže, budou v případě úspěšně dokončené stáže vypracovány certifikáty, jež budou reprezentovat praktickou zkušenost stážistů se vzděláváním dětí, konkrétně s rozvojem dětského potenciálu.

Certifikát bude ověřen UFH. Stážisté také na konci ročního cyklu vypracují report o práci s dětmi, návrhy na zlepšení a report z projektu.

4.7.11 Závěrečná projektová zpráva

ZODPOVĚDNÁ OSOBA: PROJEKTOVÝ MANAŽER

Primární výstup projektu. Závěrečná zpráva bude obsahovat data, veškerou dokumentaci a všechny obrazové materiály projektu, které byly během celého tříletého cyklu projektu vypracovány. Projektový manažer navíc vypracuje evaluaci všech členů projektového týmu, včetně sportovního psychologa, všech stážistů, fotbalového trenéra (jež u projektu působí jako konzultant). Chybět nebude ani veškerá dokumentace ohledně rozpočtu projektu. Na základě projektové zprávy bude vypracován podrobný plán a manuál, jež může v budoucnu sloužit jako detailní návod pro obdobné projekty v Jihoafrické republice.

4.8 Personální zajištění

Každý člen projektového týmu splňuje v projektu specifickou roli a jeho pracovní náplň je jasně dána a definována. Každý člen tak má jasně vymezené pravomoci a odpovědnosti.

PROJEKTOVÝ MANAŽER

- vyjednává vládní, etické povolení k realizaci projektu
- řídí projektový tým a jeho činnost
- zodpovídá za proces realizace projektu, komunikuje se všemi zúčastněnými stranami
- prezentuje výsledky projektu
- řídí výběrové řízení na pozici sportovního psychologa a výběrové řízení stáže
- řídí administrativu a zodpovídá za dokumentaci

SPORTOVNÍ PSYCHOLOG (SPECIALISTA)

- tvoří osnovy a školící plány

- má na starosti kvalitu výuky
- vede tým stážistů, zodpovídá za ně
- vede výuku stážistů, dohlíží na sportovní výuku
- komunikuje se zákonnými zástupci dětí
- zpracovává výsledky testování a poskytuje data pro závěrečnou zprávu
- rozhoduje

TRENÉR FOTBALU

- působí jako konzultant
- pomáhá připravovat tréninková cvičení spojená s kopanou
- pomáhá při výběrových řízeních

STÁŽISTÉ

- ve spolupráci s lokálním specialistou vedou sportovní výuku

Obrázek 13: Struktura projektového týmu (Zdroj: autor)

4.9 Měřitelné a další výstupy projektu

4.9.1 Zavedení/Zlepšení sportovní výuky v cílových školách

Vzhledem k rozdílným podmínkám momentální sportovní výuky na obou cílových školách, výstup projektu bude na každé škole jiný. V Alice Primary, kde sportovní výuka není momentálně součástí školního plánu, se bude v rámci projektu jednat o implementaci sportovní výuky pod dozorem specialisty. V Davidson Primary je sportovní výuka součástí rozvrhu každé třídy, zde se bude v rámci projektu jednat o zlepšení sportovní výuky s větším zaměřením na rozvoj studentů.

Časový plán sportovní výuky zatím není stanoven. Projekt se budou účastnit děti z obou škol, které však mají rozdílné rozvrhy. Domluva mezi místními experty a vyučujícími vedením školy je proto nutná. Délka sportovní výuky by se měla pohybovat mezi 60-90 minutami v závislosti na počet zúčastněných dětí. V rámci projektu bude sportovní jednou či dvakrát týdně, 42-63 hodin během akademického

roku. Výuka bude probíhat na společném, zatím nevybudovaném, sportovišti, které je však v jednání.

Sportovní výuka bude vedena studenty vyšších ročníků univerzity Fort Hare a učiteli tělocviku z Davidson Primary School v případě, že budou mít o participaci zájem.

4.9.2 Strukturovaný plán speciálních sportovních aktivit

Jak bylo zmíněno výše, součástí projektu není jen hraní sportů, ale také participace studentů ve zvláštních cvičeních (*Follow the Leader, aj.*). Vyučující budou mít k dispozici přesně strukturovaný plán s těmito cvičeními, kterého by se měli během celého cyklu projektu držet. Plán bude vytvořen projektovým manažerem, sportovním psychologem se zkušenostmi se sportovními vlivy na rozvoj dítěte a dalšími experty. Počet vyučujících je optimální, v závislosti na počet týmů a studentů. Počet studentů na učitele by neměl přesáhnout 20. Vyučující budou hodnoceni dvakrát ročně projektovým manažerem a ředitelem školy. Povinnosti všech vyučujících zahrnuje:

Vedení sportovní výuky - správný a profesionální přístup ke studentům, opatrné sledování předností a slabostí dětí, správné vedení dětí a zařazování do týmů.

Evaluace studentů - každý učitel a vyučující má za úkol citlivě sledovat změny v chování dětí během cyklu projektu. Každý změna musí být řádně zapsána a na konci školního roku také nahlášena.

Pomoc studentům při překonávání překážek - během školního turnaje, po každém zápas, má trenér za úkol komunikovat s dětmi, konzultovat porážky či výhry, naučit děti jak snášet výhru i prohru.

Aby projekt naplnil svůj hlavní cíl, je nezbytné uchovávat všechny výsledky testů během projektového cyklu, trvajících tři roky. Dále je nutné vypracovat finální evaluační report, který bude obsahovat nejen hodnocení všech vyučujících, projektového manažera či psychologa, ale také výsledky z KINDL-R a SDQ testů. Po vypracování reportu bude zhotoven kompletní manuál celého procesu implementace sportovní výuky do škol, spolu s plánem jak do projektu zahrnout nové vyučující/stážisty za účelem správného vyučování programu. Manuál bude sloužit jako

přesný popis procesu implementace či zlepšení sportovní výuky na základních školách v Jihoafrické republice.

Dětem bude zároveň v průběhu sportovní výuky poskytnuto malé občerstvení, včetně tekutin. Tekutiny jsou při fyzickém výkonu velmi důležité, speciálně v horkých oblastech, jako je Jihoafrická republika. Množství poskytnutých tekutin a občerstvení (ovoce, atd.) bude upřesněno v závislosti na počet dětí v projektu.

4.9.3 Poskytnutá praktická stáž pro univerzitní studenty

Navrhovaná stáž je určena pro studenty katedry sportu a lidského pohybu na UFH. Participace projektu bude fungovat jako praktická zkušenost pro studenty, kteří již dokončili bakalářský typ studia. Praktická část bude poskytnuta čtyřem studentům univerzity Fort Hare po celý rok. Na konci každého akademického roku bude vypsáno výběrové řízení na praktickou část, v případě velkého zájmu studentů budou čtyři studenti vybráni ve výběrovém řízení doktorkou Mayou van Gent a sporovním psychologem.

Hlavní zodpovědností před realizací projektu pro projektového manažera, kterým bude *Dr. Maya van Gent*, je nalezení vhodného sportovního psychologa, který bude schopen stážisty vyškolit v oblasti správného přístupu k dětem během sportovní výuky. Před začátkem prvního projektového roku, bude univerzitou vypsána pracovní nabídka pro sportovního psychologa. Výběrové řízení bude vedeno projektovým manažerem. Sportovní psycholog musí mít potřebné znalosti ohledně vlivu sportu na rozvoj dítěte. Vybraný psycholog bude mít v rámci pracovní smlouvy za úkol vést speciální hodiny pro stážisty, kde je vhodně proškolen k vedení výuky sportu u dětí. Jeho klíčovým úkolem bude popsat a vysvětlit stážistům, jak správně přistupovat k dítěti, abychom naplnili jeho potenciál díky sportovní výuce.

Důležitým bodem sportovního psychologa během jeho školení stážistů, je seznámit budoucí vyučující s pojmem *koučink*. Klíčem pro stážisty je pochopit roli koučinku v oblasti nejen sportovní výchovy dětí. Koučink je multidimenzionální proces, který je zaměřen na několik oblastí.

Jedněmi z hlavních úkolů kouče je **motivace, monitorování, vysvětlování, budování**. Kouč musí stále sledovat své svěřence a chápat, v jakých situacích se zrovna nachází. Klíčem každého koučinku je komunikace se svěřenci, ať už před, během nebo po tréninku či zápase. Kouč musí chápat psychologii dětí a jejich sociální pozadí, kdy sociální pozadí hraje u dětské psychiky velkou roli. Koučové také stanovují svým svěřencům cíle a často i jejich role. Každé dítě je jiné, což musí kouč chápat.

Pro sestavení správného rámce koučování použijeme tzv. *Růstový (GROW) model*:

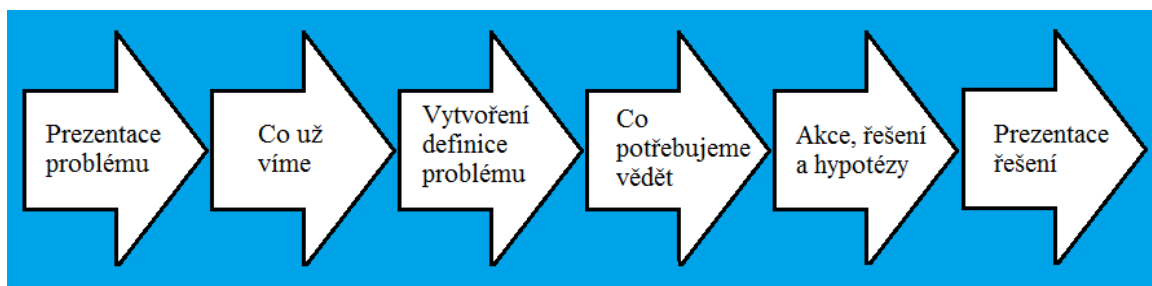
G (Goal) - Stanovení cílů svěřenců. Kouč určí cíle a poté pomáhá těmto cílům dosáhnout.

R (Reality) - Kouč musí správně vysvětlit momentální stav, výzvy a překážky. Dále musí svěřencům ukázat situaci i z jiné perspektivy.

O (Options) - Kouč má za úkol představit hráčům všechny jejich možnosti. Často musí nechat hráče o možnostech přemýšlet, poté představit své možnosti.

W (What next) - Následuje hned za vysvětlením možností. Kouč musí představit svůj pohled na věc a s hráči zvolit nejlepší možnost. (Mindtools, 2012).

Způsob školení stážistů je zcela v režii pracujícího psychologa. Doporučený způsob je tzv. *Problem-Based Learning*. Tento model je postaven na tom, že studenti řeší předem určený problém, aniž by o tomto problému něco věděli. Studenti se díky tomuto modelu učí látku, zároveň vymýšlí strategie, jak s problémem bojovat.

Obrázek 14: Kocept Problem Based Learning (Zdroj: autor)

Prezentace problému - představení problému nebo problémového scénáře studentům. Studenti by neměli mít žádné předešlé znalosti na řešení tohoto problému či situace. To

znamená, že se studenti budou muset pokusit nahromadit všechny potřebné informace nebo naučit nové koncepty, principy a dovednosti, aby se mohli problému postavit.

Co už víme - studenti mají za úkol udělat si seznam faktů o dané situaci nebo problému. Toto zahrnuje data z popisu situace, stejně jako již získané vědomosti.

Vytvoření definice problému - shrnutí všech informací a znalostí, studenti si musejí vytvořit vlastní pohled na věc. Tento pohled se pravděpodobně změní s každou novou získanou informací.

Co potřebujeme vědět - studenti se musí snažit zjistit informace, které jim pomůžou k vyřešení problému či situace. Často se tyto informace hledají mimo třídu, tedy v knihovně, na internetu, atd.

Akce, řešení a hypotézy - v této fázi studenti komunikují s vyučujícím, předkládají mu různé akce, na které učitel reaguje změnou situace. Z těchto poznatků studenti tvoří hypotézy.

Prezentace řešení - důležitá je komunikace mezi studenty a vyučujícím, orální nebo psaná. Konzultace všech zjištění a doporučení. Závěrem studenti prezentují řešení situace na základě analýzy všech dat, odpovědí, zjištění (L.D. Spence, 2003).

Během celoroční stáže, studenti budou hodnoceni místním specialistou (psychologem) a výsledky budou prezentovány v konečném evaluačním reportu. Hodnocení studentů během stáže bude záviset na faktorech jako:

Kvalita práce - porozumění látce, získané vědomosti, dovednosti a jejich následné použití, zodpovědnost a přístup k práci

Komunikace a efektivita - kvalita orální i psané komunikace s ostatními studenty, dětmi a vyučujícím, řešení problémů.

Profesionální chování - docházka, dochvilnost, motivace, zapojení se do práce, autonomie.

Na konci školního roku a jednoroční stáže, stážisté budou evaluováni samotnými řediteli škol i sportovním psychologem. Stážisté napíší report o jejich roční práci, se kterým se bude dále pracovat. Pokud budou úspěšní, obdrží certifikát, jež prokazuje jejich pracovní zkušenost a schopnost práce s mládeží a jejím rozvojem. Tento certifikát bude podepsán a potvrzen univerzitou Fort Hare. Jelikož jsou stážisté součástí projektového týmu, budou po dobu stáže finančně hodnoceni, a to 25 eury měsíčně.

4.9.4 Závěrečná zpráva o výsledcích projektu

Během realizace navrženého projektu se budou uchovávat jak výsledky veškerých vypracovaných testů, tak všech zpráv každého člena projektového týmu. Tyto záznamy budou na závěr zpracovány do závěrečné zprávy. Ta bude podrobně popisovat průběh projektu, bude taktéž prezentovat výsledky vlivu sportu a speciálních sportovních aktivit na rozvoj potenciálu dětí, které byly do projektu zapojeny. Závěrečná zpráva by se měla stát vzorem pro uskutečňování dalších podobných projektů v dané oblasti. Hlavní složkou závěrečné zprávy budou výsledky tříletého výzkumu z dvou konkrétních základních škol, na které budou navazovat podrobné zprávy. Hlavním jádrem budou evaluace dětí psychologem projektového týmu, které budou postaveny na sérii výsledků daného testování dětí, stejně jako na zdokumentovaných pohovorech s rodiči dětí a jejich pedagogy.

Zpráva bude dále zahrnovat všechny časové plány projektu, průběh projektu i seznam všech administrativních úkonů před začátkem projektu. Dále bude zpráva detailně popisovat finanční analýzu celého projektu, spolu s referencemi zúčastněných osob či pořízeným obrazovým materiálem.

4.10 Udržitelnost projektu

Je hned několik faktorů, jež ovlivňují dlouhodobou udržitelnost projektu. Tyto faktory se dělí jednak na faktory, které souvisí přímo s projektem, a proto jsou ovlivnitelné samotným realizátorem projektu. Jsou zde na druhou stranu faktory, které realizátor ovlivnit nemůže. Jedny z hlavních faktorů udržitelnosti, které obecně ovlivňují projekty jsou například: *environmentální, sociální, finanční, technické, vlastnictví zúčastněných stran, vládní strategie, politická stabilita*, aj.

4.10.1 Vládní strategie, právní rámec a politiky

Udržitelnosti navrhovaného projektu má v tomto případě velké šance. Je totiž v souladu s údajnými prioritami JAR, stejně jako strategiemi ministerstva školství, jež v rámci *Národního rozvojového plánu 2030* chce výrazně zlepšit vzdělávací systém země.

Jihoafrická republika investuje do vzdělání více, než jakákoli jiná africká země. V roce 2013 investovala vláda JAR do vzdělání přibližně 45 miliard dolarů, tedy 6,2% HDP. Právní prostředí je v JAR poměrně příznivé, v tomto ohledu tedy realizace projektu poměrně bezproblémová.

4.10.2 Politická stabilita a bezpečnost

JAR je státem s poměrně stabilním politickým prostředím, které by pro realizaci a udržitelnost projektu nemělo představovat větší rizika.

4.10.3 Sociální faktory

Vzpomínky a odkaz apartheidu a rasové segregace přetrvává dodnes a většina černošského obyvatelstva stále cítí zášť vůči bílému obyvatelstvu. V chudých oblastech můžeme stále pozorovat velkou míru negramotnosti, která má velký vliv na rasovou a sociální citlivost tamějších obyvatel. Projekt je navíc navržen s velkým důrazem na rasovou, sociální i genderovou spravedlnost, jež zaručuje přínos projektu pro děti každého pohlaví, každé rasy a z každého socioekonomického prostředí.

4.10.4 Vlastnictví

Pro udržitelnost je nutné jasně charakterizovat a popsat roli a odpovědnosti všech zainteresovaných stran a partnerů. Subjekty, které se finančně podílí na implementaci a fungování projektu, by se měli co nejvíce účastnit projektového procesu, což zvýší jejich ochotu v rámci projektu spolupracovat. Velmi důležitá je komunikace projektového týmu, v čele s manažerem projektu. Manažer projektu má nejen za úkol řídit komunikaci nejen v rámci projektového týmu, ale také všech zúčastněných stran, s partnery a donory. Důležitá je také aktivní participace všech zainteresovaných stran projektu.

4.10.5 Finanční faktory

Vzhledem k finanční situaci obyvatel Východního Kapska není očekáváno, že by rodiče či školy dokázaly financovat projekt samy. Finanční životaschopnost projektu musí být tedy zajištěna pomocí grantu ze strany donátora projektu, za přispění zainteresovaných NGO, dotací Evropské unie či crowdfundingu, u kterého je však

klíčová dobrá komunikace s veřejností. Po uplynutí tříletého cyklu projektu by měl projekt spadat pod samotné ministerstvo školství Jihoafrické republiky, to však jen v případě správného prezentování pozitivního dopadu projektu.

4.11 Analýza rizik a předpokladů

Vzhledem k poměrně velkému zájmu ze strany jak místního experta v podobě vedoucí katedry pohybu *Mayi van Gent*, tak ze stran vybraných škol, neočekáváme taková rizika, která by zhatila realizaci projektu. Nejreálnější rizika, která musí být brána v potaz, jsou:

- **Nesouhlas zákonných zástupců s participací dětí v projektu:** vzhledem k historickému vývoji Jihoafrické republiky a jejímu pozadí, které je plné rasových problémů, je černošské obyvatelstvo stále ještě velmi podezřívavé a citlivé na spolupráci s bělošským obyvatelstvem. To může být kamenem úrazu ohledně práce s dětmi, která je pro projekt klíčová. Důležitá je proto komunikace místních expertů, kteří mají za úkol prezentovat možné výstupy projektu a jeho záměr všem zákonným zástupcům, jenž musí podepsat povolení o participaci jejich dětí v projektu.
- **Nezájem o participaci na stáži:** jelikož nebyl proveden lokální výzkum na univerzitě Fort Hare mezi studenty o teoretickém zájmu o participaci na projektu, nelze s jistotou zaručit úplné naplnění daného počtu stážistů. Vzhledem však k mírnému finančnímu ohodnocení a atraktivnosti nabízené práce není toto riziko nijak velké a průběh projektu neohrozí.
- **Nevyjednání etického povolení:** jak již bylo zmíněno, pro práci s dětmi je vládou požadováno etické povolení, o něž se musí žádat minimálně tři týdny před začátkem projektu. Zajištění tohoto povolení má v náplni práce projektový manažer. Vzhledem však k tomu, že projektové cíle odpovídají myšlence *Národního rozvojového plánu 2030* v rámci cíleného zlepšení vzdělávání, školení a inovací, jsou naděje na bezproblémové získání nezbytného povolení vysoké.

4.12 Shrnutí

Na základě představení všech pozitivních účinků sportovní aktivity na fyzický i mentální rozvoj dítěte byl v bakalářské práci představen návrh konkrétního rozvojového projektu, jehož základem byl terénní výzkum v rámci praktické stáže v Jihoafrické republice. Projekt je zasazen do Východního Kapska, konkrétně do městečka Alice, kde se nachází kampus Fort Hare univerzity. Tato část JAR je jedou z nejhudších částí země. Odpovídá tomu také kvalita sportovní výuky na základních školách. Realizací projektu tak lze plně demonstrovat možnosti užití sportu jako nástroje rozvoje, díky kterému budou překonány také socioekonomické překážky zdejšího obyvatelstva, které tak bude mít možnost účasti na kvalitních hodinách sportovní výuky, jako tomu je v bohatších oblastech JAR.

Cílem je implementace sportovní výuky na základní škole *Alice Primary* a zlepšení sportovní výuky na základní škole *Davidson primary*. Cílovou skupinou jsou děti od 4. do 7. třídy základních škol. Projekt má současně za úkol zvýšit znalosti současných vyučujících sportovní výuky, stejně jako vyškolit studenty Fort Hare univerzity v oblasti práce s dětmi, a to díky navržené praktické stáži., která tak vyprodukuje 12 kvalifikovaných učitelů.

Klíčovým výstupem projektu je závěrečná zpráva projektu, která bude prezentovat úspěšnost navrženého projektu. Ta bude následně prezentována ministerstvu školství JAR a zainteresovaným NGO, za cílem dalšího zpracování a posléze rozšíření sportovní výuky v rámci rozvoje dětského potenciálu v Jihoafrické republice. Potenciál je v Jihoafrické republice veliký, bohužel kvůli sociálním či zdravotním problémům jihoafrického obyvatelstva je jednoznačně nerozvinutý. Čím dříve přijde Jihoafrická republika na to, jak kvalitně rozvíjet dětský potenciál, tím dříve se bude moci zařadit mezi opravdu vyspělé státy nejen afrického kontinentu, ale také celého světa.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo posoudit možnosti využití sportu a sportovních aktivit pro podporu rozvoje dětského potenciálu ve vzdělávacím systému v Jihoafrické republice. Na základě těchto poznatků vytvořit návrh konkrétního modelového rozvojového projektu pro potřeby konkrétní komunity/oblasti.

V úvodní části bakalářské práce šlo hlavně o charakteristiku vlivu sportu na rozvoj dětského potenciálu a o shrnutí známých poznatků ohledně této problematiky. Důležité bylo nejen vysvětlit význam investic do podpory dětského potenciálu, ale také vysvětlit vztah mezi mozkiem člověka a sportem, a jak jsou tyto dva pojmy navzájem propojeny. Zvýrazněna byla důležitost podpory dětského potenciálu, a to hlavně v raném věku. Dále bylo zjištěno a uvedeno, že i relativně malé investice do dětského potenciálu mají pozitivní vliv na společnost či ekonomiku daného státu, ať už se jedná o rozvojový či rozvinutý stát.

Ačkoliv je však sport nyní všeobecně vnímán jako způsob zábavy, spojení mezi mozkiem a fyzickou aktivitou je pro člověka nesmírně důležité. Sport a sportovní aktivita pozitivně ovlivňují nejen mozkovou aktivitu, ale také kognitivní funkce člověka, stejně jako jeho sociální citění či akademický výkon mládeže. Dále sport pozitivně ovlivňuje charakter člověka a jeho emoce.

Jedním z dílčích cílů bylo také charakterizování momentální role sportovní výuky v jihoafrickém školství. Byla popsána role dnes, stejně jako role sportu v minulosti JAR od příchodu kolonizátorů z Evropy. Byla také detailně popsána role sportu v jihoafrické společnosti, která byla již v minulosti velká. Dnes sport v Jihoafrické republice představuje víc než jen způsob zábavy, ale je to prostředek, který dokáže spojit jihoafrické obyvatelstvo, které je od dob apartheidu více než citlivé na jakoukoli konfrontaci mezi sebou.

V současné době je sportovní výuka na jihoafrických školách zanedbávána. Sportovní výuka není v mnoha školách ani v akademickém plánu. Příčin je celá řada, jednou z nich je však právě nedostatek informací o pozitivním vlivu sportu na rozvoj mládeže.

Typicky je sportovní výuka zahrnuta v rámci předmětu *Life Orientation*, ale často je opomíjena z důvodu absence kvalifikovaných vyučujících. Toto je až příliš častý stav sportovní výuky převážně v chudých oblastech a plný/komplexní rozvoj dětského potenciálu zde není plně umožněn.

Na základě představení všech pozitivních účinků sportovní aktivity na fyzický i mentální rozvoj dítěte byl v druhé části bakalářské práce navržen a vyhodnocen modelový rozvojový projekt, vycházející z potřeb konkrétní komunity. Výhodiskem pro tvorbu tohoto projektu byl terénní výzkum provedený v rámci praktické stáže autora v Jihoafrické republice.

Prezentovaný modelový projekt je sestaven dle tradičních postupů projektového managementu a skládá se z jednotlivých na sebe navazujících částí, logicky seřazených od analýzy současného stavu, přes identifikaci problému, představení konkrétního způsobu řešení až po finální vyhodnocení.

Na základě vyhodnocení projektu lze konstatovat, že zvolené řešení má potenciál realizaci a může mít pozitivní přínos pro rozvoj dětského potenciálu ve zvolené komunitě. Samotné fungování projektu a jeho realizace však přináší několik rizik. Bezproblémové fungování projektu je podmíněno nejen obdržetím finanční podpory, ale také správným a nezanedbaným přístupem všech zúčastněných stran, zejména týmu vyučujících, kteří na rozvoj dětského potenciálu budou mít největší vliv. Další rizika jsou uvedeny v kapitole *4.11 Analýza rizik a předpokladů*.

Problematika zlepšení úrovně školství je důležitým tématem pro všechny africké státy, zvláště pak pro JAR, jakožto pro nejvyspělejší stát afrického kontinentu, který se však potýká s obrovskými problémy uvnitř svých vlastních hranic. Tyto problémy se týkají jak rasové problematiky, tak nevzdělanosti, sociální spravedlnosti, kriminality nebo chudoby.

Autor této bakalářské práce plně důvěřuje myšlence, že sport je významným nástrojem, který dokáže z dlouhodobého hlediska tyto společenské problémy pomáhat řešit, musí se však jeho výhod využívat naplno.

Zdroje

Knížní zdroje

BRIERLEY, John. *7 prvních let života rozhoduje: nové poznatky o vývoji mozku a výchova dítěte*. 1. vyd. Praha: Portál, 1996, 111 s. ISBN 80-717-8109-6

Department of Basic Education: *Education Statistics in South Africa 2013*. Pretoria: DoBE, 2015. ISBN 978-1-4315-2050-3

MATĚJÍČEK, Zdeněk. *Co děti nejvíce potřebují*. Vyd. 4. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-807-3672-720

NAUDEAU, Sophie. *Investing in young children: an early childhood development for policy dialogue and project preparation*. Washington, DC: World Bank, 2010. ISBN 978-0-8213-8526-5

PRŮCHA, Jan: *Pedagogický slovník*. Portál, Praha 2008. ISBN 978-80-7367-416-8

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie*. Praha: Portál 2000. ISBN 80-7178-308-0

Internetové zdroje

Všechny uvedené internetové zdroje jsou citovány k datu 10.5.2016.

BBC: *Ancient Greeks: The Olympic Games*. [online] 2014. Dostupné z: http://www.bbc.co.uk/schools/primaryhistory/ancient_greeks/the_olympic_games/

BOTTOMLEY Lisa: *Building Youth With the Five C's*. [online] 2013. Dostupné z: http://msue.anr.msu.edu/news/building_youth_with_the_five_cs_competence

BrainyQuote: *Vince Lombardi Quotes*. [online] 2001. Dostupné z: <http://www.brainyquote.com/quotes/quotes/v/vincelomba151243.html>

CDC - Centers for Disease Control and Prevention. *The association between school based physical activity, including physical education, and academic performance*. Atlanta, GA: U.S. Department of Health and Human Services. [online] 2010. Dostupné z: http://www.cdc.gov/healthyschools/health_and_academics/pdf/pa-pe_paper.pdf

Census2011: *Alice*. [online] 2011. Dostupné z: census2011.adrianfrith.com/place/276096

CIA WORLD FACTBOOK: *South Africa*. [online] 2015. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/sf.html>

CLEOPAS, Francois: *Let's get moving on physical education*. [online] 2014. Dostupné z: <http://www.iol.co.za/news/lets-get-moving-on-physical-education-1728775>

Department of Basic Education: *Action Plan to 2014: Towards the Realisation of Schooling 2025*. [online] 2012. Dostupné z: <http://www.education.gov.za/Curriculum/ActionPlanto2014/tabid/418/Default.aspx>

DUVALL, Jeremy: *What a workout does to your brain*. [online] 2014. Dostupné z: <http://blog.crew.co/this-is-your-brain-on-exercise/>

eHow: *Leadership Games for Kids*. [online] 2009. Dostupné z: http://www.ehow.com/way_5498912_leadership-games-kids.html

EIME, Rochelle, YOUNG Janet, HARVEY Jack, CHARITY Melanie, PAYNE Warren, A systematic review of the psychological and social benefits of participation in sport for children and adolescents, *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*. [online] (2013), Dostupné z: <https://ijbnpa.biomedcentral.com/articles/10.1186/1479-5868-10-98>

EMMETT, James, *History of Sport - South Africa Emerges From Its Dark Past*. [online] 2013. Dostupné z: http://www.sportspromedia.com/notes_and_insights/ashes_hero_doliveira_and_the_battle_against_racism_in_cricket

FELVE Christina, LECHNER Michael, STEINMAYR Andreas: *Sport and Child Development: IZA - Institute of Study and Labo.* [online] 2011. Dostupné z: <http://ftp.iza.org/dp6105.pdf>

FRANTZ, José: *Introducing Physical Education Into Schools: The View of Teachers and Learners, Department of Physiotherapy, UWC.* [online] 2008. Dostupné z: <http://repository.uwc.ac.za/xmlui/bitstream/handle/10566/118/FrantzPhysicalEducation2008.pdf?sequence=3>

FRASER-THOMAS, Jessica, COTÉ Jean, *An Avenue to Foster Positive youth development, Physical Education and Sport Pedagogy.* [online] 2005. Dostupné z: <http://nsw.baseball.com.au/Portals/29/Pathway%20Data/Adolescent%20Retention/Youth%20sport%20programs%20%20an%20avenue%20to%20foster%20positive%20youth%20development.pdf>

HARTMANN, Phil, *A Brief History of Cape Town Cricket Club* [online] 2013, Dostupné z: <http://www.ctcc.co.za/page.aspx?PageID=1>

HARTSELL, Jeff, *Wrestling in our blood.* [online] 2011. Dostupné z: <http://www.postandcourier.com/article/20110317/PC20/303179904>

HOLT, Nicolas, *Benefits and challenges associated with sport participation by children and parents from low-income families, Psychology of Sport and Exercise* (2011), 12, 490-499

LAVERTY, Alex, *Sports Diplomacy and Apartheid South Africa.* [online] 2010. Dostupné z: <https://theafricanfile.com/politicshistory/sports-diplomacy-and-apartheid-south-africa/>

LetKidsPlay: *The Positive Impact of Sports.* [online] 2010. Dostupné z: <http://www.letkidsplay.ca/docs/LKPPositiveImpactSports.pdf>

MARTIN, Karen, Department of Sport and Recreation, *Brain Boost: Sport and Physical Activity Enhance Children's Learning.* [online] 2010. Dostupné z:

www.dsr.wa.gov.au/support-and-advice/research-and-policies/brain-boost-new/brain-boost

Media Club South Africa: *Sport in South Africa*. [online] 2009. Dostupné z: <http://www.mediaclubsouthafrica.com/component/content/article?id=1437:sp..>

MindTools: *The GROW Model*. [online] 2012. Dostupné z: https://www.mindtools.com/pages/article/newLDR_89.htm

OATES, Tim, *History of South African Sport: Rugby*. [online] 2008. Dostupné z: <http://bleacherreport.com/articles/74135-history-of-south-african-sport-v-rugby>

Oxford Dictionaries: *Sport*. [online] 2013. Dostupné z: <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/sport>

PALÁN, Zdeněk: *Lidský potenciál*. [online] 2014. Dostupné z: <http://www.andromedia.cz/andragogicky-slovník/lidsky-potencial>

REES, Nicholas: *Right in principle and in practice: a review of the social and economic returns to investing in children*. New York: UNICEF, 2012.

ScienceDaily: *Exercise Appears To Improve Brain Function Among Younger People*. [online] 2006. Dostupné z: <https://www.sciencedaily.com/releases/2006/12/061219122200.htm>

South Africa: *Eastern Cape Province, South Africa*. [online] 2015. Dostupné z: http://www.southafrica.info/about/geography/eastern-cape.htm#.Vx9ys_mLTIU

SPENCE D. Larry: *Problem Based Learning: Lead to Learn, Learn to Lead*. [online] 2003. Dostupné z: <http://www.studygs.net/pbl.htm>

Studopedia: *The Role of Sport in Modern Life*. [online] 2014. Dostupné z: <http://studopedia.org/2-22157.html>

SuperSport: *SA Football History*. [online] 2010. Dostupné z: <http://www.supersport.com/football/sasoccer/content.aspx?id=20431>

Truesport: *Psychological and Social Benefits of Playing True Sport*. [online] 2014. Dostupné z: <http://truesport.org/resources/publications/reports/psychological-and-social-benefits-of-playing-true-sport/>

United Nations Human Rights: *Convention on the Rights of the Child*. [online] 2001. Dostupné z: <http://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/crc.aspx>

VAN DER GAAG, Jacques a TAN Jee-Peng. *The benefits of child development programs: an economic analysis*. [online] 1998. Dostupné z: www-wds.worldbank.org/servlet/WDSContentServer/WDSP/IB/1999/04/13/000094946_99032505565335/Rendered/PDF/multi_page.pdf

VERMUELEN, Dorotte: *Implementing Music in an Integrated Arts Curriculum for SA Primary Schools*. [online] 2014. Dostupné z: <http://upetd.up.ac.za/thesis/available/etd-10172009-121302/unrestricted/00front.pdf>

WADESANGO Newman, CHABAYA Owence, REMBRE Symphorosa, MUHURU Patricia: *Poverty as a Source of Behavioural Problems that Affect the Realization of the Right to Basic Education Among Children*. [online] 2011. Dostupné z: <http://www.krepublishers.com/02-Journals/JSS/JSS-27-0-000-11-Web/JSS-27-3-000-11-Abst-PDF/JSS-27-3-149-11-1213-Wadesango-N/JSS-27-3-149-11-1213-Wadesango-N-Tt.pdf>

Wikipedia: *History of Sport*. [online] 2005. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_sport

World Health Organization: *Early child development*. [online] 2009. Dostupné z: http://www.who.int/social_determinants/themes/earlychilddevelopment/en/

Seznam obrázků a tabulek

Obrázek 1: Návratnost investic do lidského kapitálu (Carneiro & Hackman, 2003)	12
Obrázek 2: Ukazatele vlivu podpory dětského potenciálu projektu HighScope Perry Preschool. (Zdroj: Schweinhart, 2005)	14
Obrázek 3: Výsledky testů kognitivní flexibility (Zdroj: Ch. Hillman, 2006)	17
Obrázek 4: Topografické snímky mozkové činnosti u sledovaných jedinců. (Zdroj: Ch. Hillman, 2006)	18
Obrázek 5: Pohybem k učení. (Zdroj: K. Martin, 2010).....	22
Obrázek 6: Jihoafrická republika. (Zdroj: www.bluebird-electric.net, 2014)	23
Obrázek 7: Provincie Východní Kapsko (Zdroj: autor).....	33
Obrázek 9: Výsledky SDQ výzkumu Sport and Child Development (Zdroj: Ch. Felve, M. Lechner, A. Steinmayr 2011)	38
Obrázek 10: Výsledky KINDL-R testu (Zdroj: Ch. Felve, M. Lechner, A. Steinmayr 2011)	39
Obrázek 11: Schéma cvičení <i>Follow a Leader</i> (Zdroj: autor)	42
Obrázek 12: Schéma cvičení pro rozvoj týmové práce a komunikace (Zdroj: autor) ...	43
Obrázek 8: Cilové školy v Alice (Zdroj: maps.google.cz)	45
Obrázek 13: Struktura projektového týmu (Zdroj: autor).....	51
Obrázek 14: Kocept Problem Based Learning (Zdroj: autor).....	54
Tabulka 1: Jednorázové náklady projektu	70
Tabulka 2: Náklady na chod projektu	71
Tabulka 3: Celkové náklady na projekt	71

5 Seznam příloh

A Seznam zkratk.....	69
B Návrh rozpočtu projektu.....	70
C Rozvrh aktivit	72
D Identifikační formulář projektu	73
E Matice logického rámce	74

A Seznam zkratek

ANC	African National Congress
BDNF	Brain-Derived Neurotropic Factor
BMI	Body Mass Index
CAPS	Curriculum and Assessment Policy Statements
CDC	Center for Disease Control and Prevention
FASA	South Africa Football Association
FIFA	Fédération Internationale de Football Association
HDP	Hrubý domácí produkt
JAR	Jihoafrická republika
NGO	Non-governmental organization
PIDI	Programa de Desarrollo Infantil Integrado
RNCS	The Revised National Curriculum Statement
SDQ	Strenght and Difficulties Questionnaire
UFH	University of Fort Hare

B Návrh rozpočtu projektu

	Počet jednotek	Cena (€)
Tréninkové vybavení		2 250 €
Dresy	200	700 €
Míče	30	330 €
Pomůcky pro koordinaci	10	300 €
Pohybové vybavení	10	220 €
Další vybavení	-	700 €
Závěrečná zpráva a evaluace	3	3 600 €
Vytvoření tréninkového plánu	1	1 500 €
Závěrečná zpráva projektu	1	2 000 €
CELKEM		9 350 €

Tabulka 1: Jednorázové náklady projektu

	N	JEDNOTKA	CENA ZA JEDNOTKU	DÉLKA TRVÁNÍ	CENA
Manažer projektu	1	Měsíc	250 €	48	12 000 €
Psycholog	1	Měsíc	200 €	42	8 400 €
Fotbal. trenér	1	Měsíc	50 €	38	1 900 €
Stážisté	12	Měsíc	100 €	90	900 €
Občerstvení	-	Rok	12 000 €	3	36 000 €
Cestovní náklady	-	Měsíc	50 €	36	1 800 €
Vybavení	-	Měsíc	30 €	36	1 080 €
CELKEM					62 080 €

Tabulka 2: Náklady na chod projektu

	CENA (€)
Jednorázové náklady projektu	9 350 €
Náklady na chod projektu	62 080 €
Součet	71 430 €

Tabulka 3: Celkové náklady na projekt

C Rozvrh aktivit

	I. etapa (zahajovací)						II. etapa (realizační)						III. etapa (závěrečná)												
	-6	-5	-4	-3	-2	-1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	+1	+2	+3	+4	+5	+6	
Výběrové řízení na pozici psychologa	■																								
Vytvoření osnov a školního plánu		■	■																						
Vyjednání podpory projektu, etické povolení			■																						
Sestavení projektového týmu				■	■	■																			
Zařazení lekcí do rozvrhu				■	■																				
Propagace nabízené stáže					■	■																			
Výběrové řízení pro pozici stážiště					■	■																			
Zápis dětí k účasti na projektu					■	■																			
Souhlas zákonných zástupců					■																				
Vstupní testování dětí							■																		
Realizace výuky a stáže							■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■							
Meziroční hodnocení profilu dětí																		■	■						
Závěrečné hodnocení stážiště, certifikát																		■	■						
Celkové vyhodnocení projektu, závěrečná zpráva																			■	■	■	■	■	■	■

D Identifikační formulář projektu

NÁZEV PROJEKTU	
ROZVOJ POTENCIÁLU DĚTÍ V PROVINCI VÝCHODNÍ KAPSKO PROSTŘEDNICTVÍM SPORTOVNÍ VÝUKY	
PARTNERSKÁ ZEMĚ: JIHOAFRICKÁ REUBLIKA	MÍSTO REALIZACE: VÝCHODNÍ KAPSKO
SPECIFIKACE LOKALIZACE PROJEKTU ALICE	
DATUM ZAHÁJENÍ červenec 2017	DATUM UKONČENÍ červen 2021
CELKOVÁ VÝŠE PROSTŘEDKŮ NA REALIZACI PROJEKTU	71 430 €
JMÉNO ŽADATELE:	MENDELOVA UNIVERZITA ZEMĚDĚLSKÁ 1/1665 BRNO 61300, ČESKÁ REPUBLIKA EMAIL: INFO@MENDELU.CZ
PARTNERSKÉ ORGANIZACE V JIHOAFRICKÉ REPUBLICCE UNIVERSITY OF FORT HARE 50 CHURCH STREET EAST LONDON 5200 EASTERN CAPE PROVINCE ALICE PRIMARY SCHOOL 8 GARDEN STREET ALICE 5700 EASTERN CAPE PROVINCE DAVIDSON PRIMARY SCHOOL 22 CRIS HANI ROAD ALICE 5700 EASTERN CAPE PROVINCE	

E Matice logického rámce

LOGICKÉ KROKY	OBJEKTIVNĚ OVĚRITELNÉ UKAZATELE	ZDROJE A PROSTŘEDKY OVĚŘENÍ UKAZATELŮ	PŘEDPOKLADY A RIZIKA
CELKOVÉ CÍLE			
Rozvinutí potenciálu dětí v provincii Východní Kapsko prostřednictvím hodin sportovní výuky.	Vývoj potenciálu dítěte	Testy KINDL-R, SDQ, Leadership test Rozhovory a pozorování Pohovory s rodiči a vyučujícími Vysvědčení Reference o chování	
SPECIFICKÉ CÍLE			
1. Implementace hodin hudební výuky pro děti od 1. do 3. ročníku	Zařazení/vylepšení sportovní výuky do rozvrhu vybraných tříd	Rozvrhy hodin Počet zapsaných žáků	Dostatečný zájem ředitelů škol Vybavené sportoviště Kvalitně zpracované osnovy
2. Navýšení kapacity kompetentních vyučujících	Počet kompetentních vyučujících	Počet udělených certifikátů	Výběr schopných a spolehlivých stážistů Fungující spolupráce s <i>Human Movement Dept.</i> a <i>Sport Dept.</i>
OČEKÁVANÉ VÝSTUPY			
1. Rozvinutý potenciál u dětí od 4. do 7. ročníku vybraných základních škol	Vývoj potenciálu dítěte Akademické výsledky Chování dítěte	Meziroční zprávy spolu se závěrečnou zprávou o výsledcích projektu	Kvalitně zpracované osnovy Kvalifikovaný a spolehlivý expert Získání souhlasu rodičů Fungující spolupráce s vedením škol
2. 12 odborně kvalifikovaných vyučujících sportovní výuky	Úspěšné absolutorium jednoleté stáže pod vedením experta.	Certifikát o úspěšném ukončení stáže, uznáný univerzitou Fort Hare	Kvalitně zpracovány školní plán Dostatečná propagace stáže Kvalitní a spolehlivý expert Fungující spolupráce všech zainteresovaných subjektů
3. Závěrečná zpráva o výsledcích projektu	Závěrečná zpráva zpracována	Výtisk závěrečné zprávy	Shromáždění všech potřebných materiálů Zdámé ukončení projektu